IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII - Štev. 31 (2027) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I gr TRST, torek 5. februarja 1952 Cena 20 lir

Prispevajte za Kulturni dom

IZJAVE DELEGATA FLRJ DR. BEBLERJA O DELU VI. ZASEDANJA OZN

V OZN so se pokazale težnje odpora ekspanzionistični težnji sovjetske vlade

V obeh političnih odborih je bil sovjetski blok stalno izoliran, ker se je večina zavedala, kako škodljiva je sovjetska politika „za stvar miru" - Dr. Bartoš o pozitivnih rezultatih pravnega odbora - Danes se zaključi sedanje zasedanje glavne skupščine

PARIZ, 4. — V izjavi dopisniku Tanjuga v zvezi s sklepi, ki jih je sprejela glavna skupščina OZN o najvažnejših političnih vprašanjih, je stalni jugoslovanski delegat dr. Aleš Bebler izjavil, da so se v obeh političnih odborih pokazale težnje odpora najnevarnejši ekspanzionistični tendenci v današnjem svetu — ekspanzionistični tendenci sovjetske vlade.

«Zaradi tega je bil v teh odborih — je izjavil Bebler — sovjetski blok popolnoma izoliran in njegovi predlogi resolucij so praviloma propadali z večino, ki se je gibala med 40 in 50 glasovi proti in 5 sovjetskimi glasovi za. Obratno je glasovalo proti nesovjetskim resolucijam kot pravilo istih pet sovjetskih glasov.

Tako je posebni politični odbor sprejel z 51 glasovi proti 5 jugoslovansko resolucijo, ki poziva vlade sovjetskega bloka, naj uredijo svoje odnose z Jugoslavijo v duhu listine OZN. S podobno večino je politični odbor sprejel resolucijo o nadaljnji izgradnji izpopolnitvi sistema kolektivne varnosti, t. j. o nadaljnji izgradnji shem, po katerih bi se bilo treba ravnati, če bi Združeni narodi morali priti na pomoč žrtvi napada. Glede tega vprašanja je sovjetska delegacija izjavila, da je to delo nepotrebno in da mora veto velesil veljati tudi proti žrtvam napada. Sovjetsko stališče je odobravalo samo pet sovjetskih glasov.

Isto se je dogodilo v vprašanju razorožitve. Sprejeta je bistavila naloge komisiji za razorožitev, ki je bila obenem ustanovljena. Sovjetsko stališče je bilo, naj se komisija za razorožitev že v naprej določijo rešitve vprašanj v zvezi z razorožitvijo, in to rešitve sovjetskega tipa kot n. pr. znižanje oborožitve za eno tretjino. Tudi to stališče je podprlo le pet glasov. Prav tako bi so se obnesli skoraj vsi člani sovjetskega predloga za «okrepitev miru».

Z eno besedo: politična odbora sta zavzela z ogromno večino stališče, ki dokazuje, da se Združeni narodi zavedajo, kako škodljiva je sovjetska politika za stvar miru in da so pripravljeni upreti se tej politiki».

Dr. Bebler je dodal, da je v neki meri bil izjema sovjetski predlog o paktu petih velesil, ki je bil odklonjen z manjšo večino: 32 proti, 11 za in 11 vzdržanih. To glasovanje je pokazalo, da ta škodljivi predlog ni bil dovolj razumljen in da morajo ljubitelji miru povezati svoje napore, da bi se v vseh krogih, kar jih je za ohranitev miru, razkrinka sovjetski poskus, da je mir mogoče rešiti samo s sporazumom med velikimi na škodo malih, t. j. z razdelitvijo interesnih sfer med velesilami.

Član jugoslovanske delegacije dr. Milan Bartoš pa je dal dopisniku Tanjuga izjavo o delu pravnega odbora. Dejal je, da je gledano v celoti, pravni odbor na tem zasedanju dejansko sestavil seznam vprašanj, ki naj jih glavni tajnik vpiše v začasni dnevni red prihodnjega zasedanja glavne skupščine. Dodal je, da ni treba minoben rezultat in da ni bilo «Doseženi so bili pozitivni rezultati, posledica odločne borbe ter mednarodnega sodelovanja proti vplivnim silam, ki so poskušale doseči, da bi se nekatera vprašanja enkrat za vselej ali vsaj za daljši čas umaknila z dnevnega reda prihodnjih zasedanj glavne skupščine», je rekel dr Bartoš.

Sedanje zasedanje glavne skupščine OZN se bliža koncu. Jutri bo verjetno zadnja seja. Na današnji seji je skupščina sklenila na predlog čilske delegatke, da se začne splošna razprava o načrtu mednarodnega dogovora o pravicah človeka.

Potem je bil nato sklep gospodarskega in socialnega odbora glede uporabe delovne sile in gospodarskega razvoja. Skupščina je pozvala ta odbor, naj skleče enkrat letno komisijo za pravice žensk in ne vsaki dve leti, kakor je bil odbor sklenil. Dalje je pozvala odbor, naj prekliče sklep, da se do leta 1955 razpusti pododbor za borbo proti diskriminaciji in glede zaščite manjšin ter naj sejo te komisije v letu 1952.

Za tem sta bili sprejeti dve resoluciji o koordinaciji dela OZN z delom specializiranih organov, razne resolucije proračunskega odbora in poročilo socialnega odbora o položaju upolidov, ki priporoča odložitev razpravljanja o tem vprašanju na prihodnje zasedanje skupščine.

Na popoldanski seji je skupščina razpravljala o poročilu socialnega odbora o delu gospodarskega in socialnega sveta glede pravic človeka. Poročilo vsebuje tri načrte resolucij. Na podlagi prve naj bi skupščina priporočila državam članicam naj povečajo svoje napore za spoštovanje pravic in svobočin človeka. Sovjetski delegat je predlagal dodatek, v katerem se izjavlja, da morajo pravice človeka spoštovati zlasti države, ki upravljajo ozemlja pod protektoratom in neavtonomna ozemlja, na teh ozemljih. Ta dodatek je bil sprejet z 21 glasovi proti 18 in 12 vzdržanimi. Tako spremenjen načrt je bil nato sprejet s 35 glasovi proti 5 in 12 vzdržanimi. Prav tako je bila sprejeta resolucija o svobodi informacij ter resolucija, ki priporoča gospodarskemu in socialnemu svetu, naj da komisiji za človeške pravice navodila glede sporočil, ki se nanašajo na pravice človeka, in naj pripravi tozadevna priporočila

Sklenilo je razpravljanje o poročilu socialnega odbora glede načrta mednarodnega dogovora o pravicah človeka. Poročilo priporoča, naj se sestavita dva različna dogovora. Prvi naj bi se nanašal na civilne in kulturne pravice, drugi pa na gospodarske in socialne pravice. Čilska delegacije je predlagala, naj skupščina potrdi svoj lanski sklep, da se sklene en sam dogovor, ki bi vseboval vse pravice. Četrta resolucija predvideva možnost pridržkov h tej konvenciji. Posamezne delegacije so zavzele stališče, ki so ga bile že zavzele v socialnem odboru, in seja je bila odložena na jutri.

Znano je, da je jugoslovanska delegacija že lansko leto predložila resolucijo o enotnosti človeških pravic, letos pa je jugoslovanska delegacija skupno z delegacijami Cejlona, Egipta in Pakistana predlagala, naj skupščina znova formalno prizna misel o enotnosti človeških pravic. V socialnem odboru je jugoslovanski delegat Dedijer opozoril zagovornike nasprotnega stališča, naj bodo previdni in naj ne škodujejo ugledu OZN in uničujejo uspehov, ki jih je ta organizacija že dosegla na tem področju. Poudaril je da bi revizija takšnega načelnega sklepa v sedanjem mednarodnem položaju lahko samo še bolj omajala zaupanje človeštva v OZN. Nasprotno stališče je bilo, kakor je znano, sprejeto v socialnem odboru le z neznatno večino. Podprlo ga je 29 delegacij, proti pa je glasovalo 21 in 6 se je glasovanja vzdržalo.

Danes se je sestala tudi nova razorožitvena komisija in je izvolila za predsednika brazilskega delegata Carlosa Muniza. Svoj prvi sestanek o konkretnih vprašanjih pa bo komisija imela še ta mesec v New Yorku.

Pariški razgovori

o nemškem prispevku za zahodno obrambo

PARIZ, 4. — Danes so se začeli razgovori med zahodnonemškimi zastopniki in med tremi «modrimi» atlantskega pakta (Draper, Monnet, Plowdan) o nemškem finančnem prispevku za zahodno obrambo. Nemški zastopniki so danes prikazali položaj v Zahodni Nemčiji in navedli razloge zaradi katerih se zdi Bonnu prispevek, ki so mu ga določili, previsok. Zahodni visoki komisarji so predlagali, naj bi Nemčija letos plačala 13 milijard mark, zahodnonemška vlada pa trdi, da lahko prispeva največ deset milijard. «Trije modri» imajo funkcijo razsodnika.

WASHINGTON, 4. — Bivši ameriški poslanik v Moskvi admiral Alan Kirk se je danes sestal s predsednikom Trumanom. Po razgovoru je odklonil vsako pojasnilo. Odklonil je tudi izjave glede govoric, da bo imenovan za ameriškega poslanika v Zahodni Nemčiji.

Nekaj napredka

v Pan Mun Jomu

PAN MUN JOM, 4. — Predstavniki poveljstva Združenih narodov ter kitajski in severnokorejski predstavniki se bodo sestali v sredo in bodo na plenarnem sestanku razpravljali o peti, ki je obenem tudi zadnja točka dnevnega reda za razgovore o premirju. Zadnji plenarni sestanek obeh predstavništev je bil 4. decembra.

Po ponedeljkovem sestanku je brigadni general William Nuckols, ki je glavni glasnik predstavništva Združenih narodov, izjavil naslednje:

«V zadnjih dnevih smo se bolj približali premirju. Dejstvo, da so nasprotniki pripravljeni začeti razgovor o peti točki, kaže, da želijo, da bi bilo premirje sklenjeno v dogledni bodočnosti».

Na ponedeljkovem sestanku o zamenjavi ujetnikov so nasprotniki pristali na to, da se bo zahtevalo od vseh ujetnikov, ki bodo zamenjani, da se ne bodo več udeleževali bojev na Koreji. To zahtevo vključuje stališče ZN, da imajo vsi ujetniki pravico, da o svoji repatriaciji svobodno odločajo

Razgovori za nadzorstvo premirja pa so le malo napredovali. Nasprotniki so zavrnili predlog Združenih narodov glede nadzorstva vstopnih pristanišč med premirjem in števila čet, ki naj bi jih mesečno izmenjavali.

Tuniška zadeva pred Varnostnim svetom na zahtevo 15 arabskih in azijskih držav

Delegacije poudarjajo v poročilu, ki so ga izdale po dolgem sestanku, da se položaj v Tuniziji vedno bolj slabša - Poseben odbor bo pripravil tozadevno dokumentacijo - Bourguiba zadovoljen - Voditelj stare stranke Destur ostro obsoja policijske operacije v Tuniziji - Včeraj novi spopadi v Tunisu in drugih krajih - Ameriške AFL za avtonomijo Tuniziji

PARIZ, 4. — Delegati petnajstih arabskih in azijskih držav so danes predložili Varnostnemu svetu tuniško vprašanje.

Ta sklep so arabski in azijski delegati sprejeli na seji, ki je trajala poldrugo uro. Navzoča sta bila tudi tuniška ministra Ben Youssef in Badra, ki sta sedaj v Parizu.

Po sestanku so izdali sledeče poročilo: «Predstavniki afriških in azijskih delegacij so se sestali, da proučijo ukrepe v zvezi z resnim položajem v Tuniziji. Upoštevajoč, da se kljub njihovemu posredovanju pri predsedniku glavne skupščine in pismom poslanih predsednikoma glavne skupščine in Varnostnega sveta, položaj še dalje slabša, so sklenili, da skupno postavijo tuniško vprašanje pred Varnostni svet. Ustanovljen je bil odbor, da pripravi tozadevno dokumentacijo, ki naj se predloži Varnostnemu svetu.»

V francoskih krogih zatrjujejo, da ta sklep «v ničemer ne menja francoskega stališča», in še dalje zatrjujejo, da odnose med obema deželama še vedno urejuje pogodba iz leta 1881. Dalje pravijo, da ta sklep ne bo olajšal obnovitve francosko-tuniških pogajanj. Francoski krogi tudi z nezadovoljstvom pripominjajo, da so arabske države sprejele ta sklep prav v trenutku, ko se pričakuje odgovor na zadnjo francosko noto. Iz Tunisa javljajo da bej ni še izročil svojega odgovora na to noto, domnevajo pa, da bo to storil jutri ali v sredo.

Obveščeni krogi trdijo, da bo bej v odgovoru verjetno obtožil francoske oblasti, da je vojaštvo pri zadnjih preiskavah na področju rta Bon plenilo imetje prebivalstva. O tem je že v petek pisalo tuniško časopisje.

Voditelj tuniškega gibanja «Neodestur», Habib Burguiba, ki je sedaj konfiniran v Tabarki, je na vprašanje s tem v zvezi izjavil: «Veseli me ta sklep, ki dejansko lahko olajša rešitev. Toda jedro vprašanja ostane nespremenjeno. Pritožba na OZN ni sovražno dejanje proti Franciji, pač pa navadno sredstvo. Ta pritožba omogoča obnovitev razgovorov na resni podlagi izven sleherne dvoumnosti in, naj dodam, izven pritiska pod vojaškim terorjem in organiziranimi čistkami. Odvisno je od Francije, da napravi to pritožbo neodločujočo, s tem da lojalno sprejme načelo notranje avtonomije Tunizije, t. j. da vrne notranje pravice in suverenost, ki jih do sedaj izvaja francoski rezident, tuniški vladi in parlamentu ter da jim v prvi vrsti prepusti odgovornost za javno varnost. Gre za določitev, kakor so napravili Angleži v Sudanu, datuma za izvedbo tega prenosa oblasti.»

Predsednik odbora za mir in svobodo Ben Slimane, ki je bil aretiran istočasno s tuniškimi nacionalisti in konfiniran v Južni Tuniziji, da je bil včeraj na posredovanje zdravnikov iz zdravstvenih razlogov izpuščen.

Medtem javljajo, da je francoska policija nadaljevala operacije zlasti v pristanišču Farine in Rasel Djebel. Sodelovale so tudi mornariške enote. Z druge strani so se povečale v nekaterih krajih sabotažne akcije. Danes zjutraj so skupine Arabcev napadle vojaško kolono, namenjeno v Sousse v bližini Ksar Hellal Francoski vojaki so pri tem ubili enega Arabca, ranjenih pa je bilo 8 francoskih vojakov.

Popoldne je prišlo v Tunisu do spopada med nekim francoskim policijskim agentom in demonstranti. Ubit je bil en demonstrant, dva pa ranjena. Kmalu potem so prišla policijska ojačanja, ki so potisnila demonstrante v arabsko četrt mesta. Policija je aretirala 20 oseb. Pozneje je prišlo do novega spopada med policijo in demonstranti v arabski četrti mesta. Pri tem sta bila dva mrtva in več ranjenih.

Francoski viceadmiral Barjot, ki poveljuje francoskim mornariškim silam v Tuniziji, je prepovedal tiskanje in širjenje letakov v Bizerti, Ferryville in Mateur. V teh krajih so prepovedani sestanki, zborovanja in sprevodi brez poprejšnjega dovoljenja francoskih pomorskih oblasti.

V Parizu je predsednik stare stranke Destur Salah Ferhat ostro nastopil proti policijskim operacijam, ki jih francoske oblasti vodijo v Tuniziji. Izjavil je med drugim: «Naša delegacija je prišla v Pariz, da stopi v stik z delegacijami OZN ter zahteva uveljavitev načel listine OZN ter mednarodne deklaracije o pravicah človeka za priznanje naše neodvisnosti. Zahtevamo v imenu tuniškega ljudstva, naj OZN čim prej posreduje, da preneha trpljenje razoroženega in mirnega ljudstva ter naj se pošlje v Tunizijo preskovalna komisija, da ugotovi odgovornost in povzame potrebne ukrepe v skladu z listino Združenih narodov, z to da se nam prizna neodvisnost».

Na razna vprašanja je Ferhat izjavil, da, kar se tiče neodvisnosti, so smotri stare stranke Destur enaki onim stranke Neodestur. «Zahtevamo — je pripomnil — ukinitev protektorata, neodvisnost Tunizije ter pogodbo o prijateljstvu in uniji s Francijo».

Izvršilni odbor Ameriške zveze dela (AFL), ki se je sestal v soboto pod predsedstvom Williama Greena, se je izrekel za takojšnjo avtonomijo Tunizije ter za začetek pogajanj med francosko vlado in tuniškim voditeljem Bourguibo.

Predsednik tuniškega gibanja «Neodestur», Habib Bourguiba, ki so ga francoske oblasti konfinirale v Tabarki, govori na tiskovni konferenci.

Adenauer razširja svoje pogoje za sodelovanje v evropski vojski

Kancler je ponovno poudaril, da je rešitev vprašanj Posarja in sorejema v atlantski pakt pogoj za pristop k evropski vojski in podpis splošne zavezniško nemške konvencije - V četrtek vladna izjava v zahodnonemškem parlamentu

Ameriška in angleška svarila nemški vladi

BONN, 4. — Vprašanje odnosov med zahodnonemško zvezno republiko in zahodnimi velesilami se je ponovno zaostrilo. Medtem ko je za francoskim tudi angleški in deloma ameriški tisk precej slečno nastopil proti bonnski politiki zadnjih dni, je Adenauer danes ponovno in v še bolj odkriti obliki postavil rešitev nemških zahtev v posarskem vprašanju in glede sprejema v atlantski pakt kot pogoj za sodelovanje Zahodne Nemčije v evropski vojski in za podpis splošne nemško-zavezniške konvencije, ki bi naj nadomestila sedanji okupacijski statut.

Adenauer je govoril pred poslansko skupino svoje demokristjanske stranke in dejal, da bo njegova vlada sicer «nadaljevala politiko evropskega združevanja», da pa ne bo mogla podpisati konvencije niti sporazuma o evropski vojski, dokler ne bo ugodno rešeno vprašanje Posarja in vprašanje «bodočih odnosov med Nemčijo in atlantskim paktom».

Nato je kancler govoril o pogodbah, ki bodo priključene splošni konvenciji in o katerih se zahodno-nemška vlada pogaja z zavezniško visoko komisijo. Adenauer je dodal, da je samo pogodba o obnovitvi nemške suverenosti nad zračnim prostorom «pravična rešitev za zvezno republiko». Dodal je, da nobeden izmed ostalih načrtov sporazuma v svoji sedanji obliki ni zadovolji v, ker da vsi pomenijo «fosilizacijo onih pravic okupacijskih sil, si so sedaj v veljavi», in ker skušajo «zagotoviti uresničenje ciljev, ki so si jih zavezniki postavili za vojne cilje».

Po Adenauerjevih izjavah je demokristjanska parlamentarna skupina sklenila predložiti parlamentu v četrtek, ko se bo začela razprava o oborožitvi, resolucijo, ki bo odobravala vključevanje zahodne Nemčije v evropsko skupnost, bo pa nasprotovala doslej sklenjenim načrtom za nemško-zavezniški sporazum.

Nato je Adenauer predsedoval razširjeni seji vlade, na kateri so sodelovali tudi predsedniki parlamentarnih skupin. Na seji so pripravljali besedilo vladne izjave, ki bo prečitana med razpravo o oborožitvi in ki bo naštevala zahteve in pomisleke, ki jih je danes razložil Adenauer. Jutri bo Adenauer nadaljeval svoja pogajanja z zavezniškimi visokimi komisarji.

Medtem se je v zahodnem tisku pojavilo več komentarjev, ki nasprotujejo nemškim zahtevam. Znani list «New York Times» je objavil uvodni članek, ki nosi značilni naslov «France d'abord» (Najprej Francija). List pravi, da počenja Nemčija preveč hrupa zaradi Posarja in dodaja: «Če je točno, da je Eden obljubil, da bo podpiral francosko stališče v vprašanjih Posarja in atlantskega pakta, bi bilo dobro, da bi Nemci premislili, kaj delajo. Dobro bi bilo odločno povedati, če to že ni bilo storjeno, da so tudi ZDA v teh dveh vprašanjih na francoski strani».

List nadaljuje, da je «morda prišel čas, da se pregleda ameriška politika do Nemčije», kajti Nemčija ne bi smela postati «vodilna država Zahodne Evrope». Francija, pravi list, je glavni ameriški zaveznik v Evropi, kar bi moralj razumeti tako Nemci kot tudi Francozi.

O Edenovih obljubah Franciji je bilo sicer že mnogo govora, vendar vest ni bila nikjer uradno potrjena. Splošna orientacija angleškega tiska, zlasti pa današnji uvodnik «Timesa», ki je poluradno glasilo zunanjega ministrstva, pa daje slutiti, da je v govoricah le nekaj resnice.

Stevilni listi so danes svarili Nemce, naj ne poskušajo postavljati pogojev, ki bi mogli spominjati na «nekdanje nemške vlade». V liberalnem listu «New Chronicle» piše poslanec Callaghan, da bi bilo mnogo boljše, ko bi evropsko vojsko organizirali po prvotnih načelih Plevenovega načrta, ki bi nemški vlagi dovoljeval mnogo manj svobode v vojaških zadevah, «Manchester Guardian» pa sintetizira vprašanja odnosov do Nemčije z nekoliko spremenjenim Hamletovim izrekom: «Zaupati ali ne zaupati?»

«Times» pravi, da posarskemu vprašanju ni treba pripisovati pretirane važnosti, temveč ga je treba presojati v širšem okviru razgovorov o evropski obrambni skupnosti o nemškem sodelovanju v atlantskem paktu in o koncu okupacijskega statuta. Največja ovira za uredite odnosov med zahodnimi velesilami in Nemčijo, pravi list, so težave, ki preprečujejo sporazum o koncu okupacijskega statuta; določitev višine okupacijskih stroškov, ki jih mora plačevati Nemčija; omejitve nemške industrijske proizvodnje, ki naj ostanejo v veljavi; pooblastila, ki naj jih chranijo visoki komisarji ali njihove vlade za primer «težke krize» v Nemčiji. List zaključuje da bi bil Adenauerjev obisk v Londonu prezgoden, dokler ne bo dosežen resničen napredek v teh vprašanjih, in izraža upanje, da se zunanje ministrstvo ZDA o tem še ni dokončno odločilo.

Predstavnik ameriškega zunanjega ministrstva pa je izjavil, da še ne ve, ali se bo Adenauer sestal z zunanjimi ministri zahodnih velesil med njihovo konferenco v Londonu.

Medtem, ko se širijo govorice o možnosti ameriškega posredovanja med Francijo in Nemčijo, prihaja iz dobro obveščenega vira vest, da je Acheson odgovoril na osebno pismo francoskega zunanjega ministra Schumana o nemškem vprašanju. Dodajajo, da vsebuje Achesonov odgovor nekaj konkretnih predlogov.

Glede vprašanja sprejema Nemčije v NATO bi Acheson predlagal, naj se vsak sklep o tem odloži, naj na bonnsko vlado takoj sprejmejo v evropsko obrambno skupnost, da bo v njej lahko sodelovala v popolni enakopravnosti. Glede Posarja pa je Acheson baje izrazil željo, da bi francoska vlada objavila izjavo, v kateri jasno povedala, da Granvalovo imenovanje za veleposlanika ni dokončni in enostranski francoski korak glede bodočnosti Posarja. Francija bi naj torej uradno potrdila, da tudi zanjo še velja tristranska izjava iz leta 1950, ki pravi, da je dokončna rešitev posarskega vprašanja pridržana mirovni pogodbi.

PARIZ, 4. — Čeprav so pretekli že trije dnevi, odkar je predsednik atlantskega sveta Laster Pearson v Ottawi izjavil, da se bo general Eisenhower do konca junija vrnil v ZDA, kar so razlagali kot napoved njegove kandidature na ameriških predsedniških volitvah, vest še danes ni niti potrjena niti zanikana. Ne Eisenhower ne običajni predstavniki njegovega poveljstva niso prelomili dosedanje molčečnosti.

Izjave bolgarskih beguncev

Samo na sektorju Niša je lani pribežalo v FLRJ 700 oseb - „Borba" o novem kominformovskem borcu za mir bivšem kralju Umbertu II. - Dr. Jože Vilfan imenovan tudi za poslanika v Burmi - 137. obletnica rojstva Josipa Jurija Strosmajerja

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 4. — Od resolucije Kominforma širi propaganda kominformističnih dežel laži o terorju in težkem gospodarskem stanju v Jugoslaviji, kar dokazuje hkrati, da vlada socializem in blagostanje samo v Sovjetski zvezi in tako imenovanih sovjetskih demokracijah. Toda kljub lažem in smrtni nevarnosti je v teku lanskega leta iz Bolgarije pribežalo v Jugoslavijo samo na odseku Niša okrog 700 bolgarskih državljanov. V zadnjem času so se začeli vrčati tudi jugoslovanski državljani bolgarske narodnosti, ki so bili nasedli kominformovski propagandi in zbežali iz Jugoslavije.

Na tiskovni konferenci v Nišu je skupina Bolgarov jugoslovenskih državljanov opisala podrobnosti o življenju v Bolgariji in o postopanju bolgarskih oblasti z bolgarskimi političnimi emigranti iz Jugoslavije. Vse emigrante bolgarske oblasti najprej prevažajo iz zapora v zapor in nenehno zaslišujejo; nato jih pošiljajo v taborišča. Za politične emigrante pa določijo samo tiste ki so pripravljeni delati z bolgarsko policijo, medtem ko so vsi ostali prepuščeni na milost in nemilost samim sebi.

Izjave nesrečnih žrtev Kominforma potrjujejo, da je Bolgarija v resnici raj, toda ne za Bolgare temveč za ruske in češke strokovnjake, ki imajo mesečno plačo do 250.000 levov Samo v Nikolajevem je okrog 60 ruskih strokovnjakov, v rudniku Pernik pa je večje število Čehov, ki dobro živijo na račun bolgarskega ljudstva.

Nocojšnja «Borba» objavlja pod naslovom «*Bivši kralj Umberto II. — novi kominformovski borec za mir*» pisanje italijanskih kominformističnih dnevnikov «Milano - Sera» in «Paese-Sera» ter komentarje italijanskih listov v zvezi z intervjujem bivšega italijanskega kralja s kominformovskim novinarjem Jopollom in piše:

«Kaj se skriva za kominformovskim intervijujem? Intervju je mogoče izmišljen, mogoče pa je Jopollo v resnici obiskal Umberta II., vendar pa je od vsega najvažnejše to da se je interviju pojavil v kominformovskih listih po predhodni reklami in na zelo vidnih mestih Skicujoč se na «linijo» ki jo Togliatti priporoča v svojih govorih, v katerih postavlja predlog za sodelovanje med političnimi strankami raznih smeri, so omenjena dva lista pozvala monarhiste, naj se tudi oni po zgledu Umberta II, priključijo gibanju za mir in naj v predvolilni borbi in na volitvah sodelujejo s kominformisti. Zanimivo je, da se vse to dogaja v trenutku, ko nekatere stranke v Italiji odrekajo vsako možnost sodelovanja z monarhisti in neofašisti. Toda Togliattijevi in Nennijevi kominformisti vidijo v članih monarhistične stranke in neofašistih gotove rezerve in pomoč na spomladanskih upravnih volitvah», zaključuje «Borba».

Dr. Jože Vilfan jugoslovanski veleposlanik v Indiji, je bil z ukazom Prezidija ljudske skupščine FLRJ imenovan danes tudi za jugoslovanskega poslanika v Burmi.

Jugoslovansko zunanje ministrstvo sprejema vsakodnevno pisma in brzojave iz raznih krajev Jugoslavije, v katerih državljani protestirajo proti antijugoslovanski politiki madžarskih, romunskih, bolgarskih in albanskih kominformistov in proti njihovim postopkom.

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu, Strosmajerjeva galerija in mnoga druga kulturna društva ter ustanove na Hrvaškem praznujejo danes 137. obletnico rojstva velikega jugoslovanskega kulturnega delavca v XIX. stoletju, škofa v Djakovem Josipa Jurija Strosmajerja, ki se je na čelu Hrvatske ljudske stranke boril za enakopravnost Hrvatov in za zedinjenje vseh jugoslovanskih narodov ter proti papeški diktaturi.

Francija omejuje uvoz iz zahodne Evrope

Naraščajoč primanjkljaj v plačilni bilanci z deželami evropske plačilne zveze - Glasovi o bližnji devalvaciji franka

PARIZ, 4. — Francoska vlada je v skladu z zadnjimi sklepi danes začela omejevati izdajanje uvoznih dovoljenj za celo vrsto blaga iz zahodne Evrope. V trgovskem prometu z deželami, ki so včlanjene v evropsko plačilno zvezo, je Francija samo v januarju dosegla primanjkljaj za celih sto milijonov dolarjev.

Najbolj bosta z omejitvami prizadeti Belgija in Zahodna Nemčija, kjer je Francija doslej kupovala znatne količine tekstilnega blaga, oblek, obutve, časopisnega papirja, celulozne paste itd. Omejen je bil tudi uvoz avtomobilov, tobaka in cigaret, nylonskih nogavic, ur (kar bo občutila predvsem Švica), usnjene konfekcije, draguljev in okrasnih izdelkov, gospodinjskih aparatov, pisalnih strojev, radijskih aparatov, fotografskih aparatov in filmov, vina in likerjev, luksuznih prehrambenih artiklov, rib, sadja itd.

Ob koncu leta 1951 so znašali francoski dolgovi v plačilni bilanci z deželami evropske plačilne zveze 184 milijonov dolarjev, medtem ko je imela še pred dobrim jetom dni aktivno trgovinsko bilanco s temi deželami. Ob koncu decembra je bil francoski položaj v plačilni zvezi tako slab, da je morala plačati približno dvanajst milijonov dolarjev v zlatu. Zaradi velikega januarskega deficita bo prihodnje francosko plačilo v zlatu znašalo že 26 milijonov dolarjev; februar pa utegne prinesti nadaljnje poslabšanje. Rezerve francoske narodne banke znašajo zaenkrat samo 545 milijonov dolarjev v zlatu in 56 milijonov v dolarjih.

Vladni ukrep je povzročil danes nadaljnji padec franka na pariški borzi. Dolar, ki je po uradnem tečaju vreden 350 francoskih frankov, je kvotiral danes na 455, marengo pa je v enem dnevu narastel od 4400 na 4470 frankov. Glede na precejšnje znižanje vrednosti franka se vsak dan množe govorice o bližnji devalvaciji. Možnost razvrednotenja franka je dala razumeti tudi vlada. Francoski izvoz je vsak dan težji, ker je notranja inflacija zvišala cene do stopnje, ki ni več v nobenem sorazmerju z uradnim tečajem franka, zaradi česar je francosko blago v inozemstvu zelo drago. Francoska vlada je zdaj obljubila izvoznikom posebno izvozno premijo v višini 12 - 13 odstotkov, ki bi «neuradno» znižala kurz franka na 420 - 450 za dolar.

Nova komisija

Mednarodne banke pojde v Teheran

WASHINGTON, 4. — Mednarodna banka bo verjetno poslala ta teden novo komisijo v Teheran, da se pogaja z iransko vlado o pogojih za obnovitev delovanja čistilnice v Abadanu. Na podlagi poročila prve komisije so petrolejske naprave v dobrem stanju, dobro obranjene in lahko začnejo takoj delovati. Prva komisija je bila izključno tehnična, druga pa bo imela nalogo pogajati se za začasno rešitev v vprašanju petroleja.

Mednarodna banka je namreč predlagala, da bi vodila iransko petrolejsko industrijo kot sekvestratorka za račun iranske vlade in da bi razdelila dohodke med teheransko vlado in družbo «Anglo-Iranian Company». Uradno se je Mosadek izrekel proti taki rešitvi, toda poluradno je Mednarodna banka zvedela, da bi iranska vlada želela, da bi banka skušala najti vsaj začasno rešitev.

Lovettove izjave

o ameriškem oboroževanju

WASHINGTON, 4. — Obrambni minister ZDA Robert Lovett je obrazložil danes pred kongresno komisijo predlog ameriškega vojnega proračuna. Lovett je dejal, da bi vsako zmanjšanje tega proračuna povzročilo, da bi se «že obstoječe nevarnosti povečale čez vsako razumno mero». Poleg tega bi to preprečilo načrtno hitro povišanje proizvodnje v prihodnjih dveh letih. Dodal je, da so ZDA sicer odločene izvesti oborožitev da pa hočejo obenem ohraniti «zdravo, življenjsko, sposobno in napredno gospodarstvo».

Nato je Lovett povedal da želi njegovo ministrstvo organizirati ameriške vojaške sile tako, da bi imela suhozemska vojska 21 divizij, mornarica 408 borbenih enot, 16 letalskih skupin in tri divizije mornariške pehote («marines») z lastnim izkrcevalnim brodovjem, letalstvo pa skupno 143 letalskih skupin.

Ob koncu je Lovett prikazal razvoj ameriškega oboroževanja napora. V zadnjih osemnajstih mesecih se je število moč suhozemske vojske povečala od 590.000 mož zbranih v desetih divizijah, na 1.570.000 mož v 18 divizijah. Mornarica se je v istem času povečala od 238 borbenih enot in 380.000 mož na 400 enot in 790 000 mož mornariškega osebja, medtem ko je mornariška pehota narasla od 74.000 na 219.000 mož. Končno se je letalstvo okrepilo od 411.000 na 900.000 mož in od 48 na 90 letalskih skupin.

Skozi sito in rešeto

Pavje perje

Tržaška gospodarska agencija «ASTRA» je objavila podatke o letnem železniškem prometu Trsta pod naslovom: «Avstrija in Italija sestavljajo 84 odstotke tržaškega železniškega prometa».

Dodajamo:

Avstrijski železniški promet znaša 2 milijona ton, italijanski pa 0,38 milijonov ton. Avstrijski promet sam sestavlja skoraj 70 odstotkov, medtem ko italijanski niti 15.

Tako poročanje nas spominja na črnogorski izrek: «Nas in Rusov je 200 milijonov»!

Pogrevanje „apparentamenta"

Uradno glasilo tržaške Krščanske demokracije «La Prora» nadaljuje tudi v svoji zadnji sobotni številki z jalovim dokazovanjem, da mora ZVU raztegniti na STO tudi italijanski volilni zakon o «apparentamentu», da bi veljal za bodoče občinske volitve. Zdi se, da so demokristjani vsak dan bolj prepričani, da bo ZVU morala kaj kmalu razpisati volitve pod pritiskom tržaškega demokratičnega javnega mnenja in da so šla za vedno po vodi upanja iredentističnih oblastnikov v Trstu, da bodo volitve odložene za dve leti, oziroma do takrat, dokler ne bo hrabra italijanska vojska ponovno osvobodila Trsta.

Zaradi tega so začeli na ves glas kričati in prikazovati edino zveličavno demokratično ost italijanskega volilnega zakona, ker upajo, da bi na podlagi tega zakona iredentistične stranke v Trstu, ki bi bile tako povezane, dobile pri volitvah dve tretjini sedežev v tržaškem občinskem svetu, pa čeprav ne bi zanje glasovala niti tista pička absolutna večina volivcev iz 1949. leta (da protidemokratičnega ukaza ZVU o volilnih imenikih in s pomočjo znamenitih vlakov in avtomobilskih kolon iz Italije), temveč le skromna relativna večina glasov, medtem ko bi vse ostale stranke dobile le eno tretjino sedežev.

Krožijo utdi govorice, da so iredentisti do neke mere nekatere odločilne ljudi okrog ZVU o potrebi «apparentamenta» že prepričali in je zaradi tega iredentistično prizadevanje še bolj glasno prav v zadnjem tednu.

Mnenja smo, da ni potrebno izgubljati ponovno besed za dokazovanje vse nedemokratičnosti italijanskega volilnega zakona, saj je vse demokratično časopisje v Trstu o tem že dovolj pisalo, ra tudi sama ZVU je bila tudi tega mnenja, sicer bi bila že pred razpisom lanskih — volitev odloženih — volitev italijanski zakon o «apparentamentu» raztegnila na cono A. V kolikor bi se torej — kar nika or ne moremo verjeti — zgodilo, da bi se ZVU nenadoma premislila in smatrala za demokratično ti to, kar je smatrala za nedemokratično še pred nekaj meseci, potem bi bil to nov dokaz o ne samo o sistematičnim favorizaranju iredentistov in s tem italijanske imperialistične politike, temveč tudi nad vse nerazumljivo prehajanje na vedno bolj odkrite in nesramne pozicije izrazitega nedemokratičnega in protiljudskega upravljanja našega ozemlja s strani zastopnikov tistih vlad, ki predstavljajo glavne činitelje v članstvu Organizacije združenih narodov sploh a še posebej v njenem najvažnejšem organu — Varnostnem svetu v imenu katerega vrši ZVU svojo oblast v Trstu.

*OZN in njen Varnostni svet pa sta sprejela že nešteto resolucij, v katerih je bilo na najsvečanejše načine poudarjano demokratično vladanje ne samo na področjih, kjer se vlada v njihovem imenu, temveč v vseh državah. Zaradi tega si je nemogoče zamisliti večjega protislovja kot bi bilo tisto, če bi peto leto tega vladanja ZVU uvedla takšen pr šidemokratični volilni zakon, kakršen je italijanski zakon o «apparentamentu» in s tem ponovno omogočila monopolistično civilno oblast tistim iredentistom, ki so lani sami z vsemi svojimi propagandnimi sredstvi iz strahu pred volilnim porazom, priznali, da je večina tržaškega prebivalstva proti njim in da bodo zato na volitvah poraženi. Takšen poskopek ZVU bi torej pomenil poskus umetnega vzdrževanja pri življenju iredentističnega tržaškega potopljenca, ki bi vladal proti Tržačanom in proti njihovim interesom in pomagal še nadalje netiti sovraštvo proti Jugoslaviji na njenej sami meji in ustvarjal s tem novo ž

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, torek 5. februarja
Agata, Malina
Sonce vzide ob 7.24, zatone ob 17.15. Dolžina dneva 9.51. Luna vzide ob 11.50, zatone ob 3.50.
Jutri, sreda 6. februarja
Doroteja.

Naziv dežele Furlanija-Julijska krajina je le navadna politična spletka

Noben zgodovinski, zemljepisni in narodnostni razlog ne more utemeljiti te spakedranke

Zadnja številka lista «Europeo» našteva število brezposelnih po raznih italijanskih deželah in omenja med temi tudi Julijsko krajino. To dejstvo ni samo na sebi kdove kako pomembno, toda je dokaz neke posebne miselnosti, mimo katere ne moremo z molkom.

Zato naj na kratko omenimo zgodovino tega imena. Predvsem moramo poudariti, da je ime Julijska krajina nastalo šele tedaj, ko je Italija po zmagi zapadnih sil priključila Sočko in Vipavsko dolino, Istro in druga ozemlja. Prej so bila ta ozemlja ločena in ni bilo med njimi upravne enotnosti. Ko je Italija priključila te kraje, je nastalo vprašanje njihove združitve v eno samo deželo. Tedaj so imele v Italiji dežele mnogo večji pomen, saj je recimo višje šolsko nadzorništvo imelo značaj deželne in ne pokrajinske oblasti. V to novo deželo so vključili tudi Trst, Reko, Pulj in Zadar. Goriška provinca tedaj ni obstajala, ker so večino njenega ozemlja priključili k Furlaniji. Goriško pokrajino so ustanovili šele s kraljevskim dekretom z dne 2. junija 1927. Tedaj je ta nova pokrajina tudi prišla pod deželo, katere glavno mesto je bil Trst. Tej deželi je bilo torej treba dati neko ime, ker do tedaj ni bila enotna. Zemljepisci italijanskega vojaškega zemljepisnega inštituta so predlagali ime Julijska krajina. Furlanija pa ni spadala k tej deželi. Ko je leta 1866 prišla Furlanija pod Italijo, so šteli vse ozemlje do reke Idrije za del Benečije. Kakor smo že omenili, so po prvi svetovni vojni vključili v to deželo tudi Goriško. Zato lahko trdimo, da je tedaj ime Julijska krajina, ki so ga skovali italijanski zemljepisci, veljalo za ozemlje onstran Vidma in tudi Gorice.

Italijanska ustava, ki določa deželno uredbo države, našteva med dežele tudi Furlanijo-Julijsko krajino. Tej deželi torej dajejo dvojno ime; t. j. Furlanija, ki je pravo ime dežele, temu imenu pa dodajajo še ime Julijska krajina, ker bi radi priključili tej deželi še Trst in nekako namigavali na neke svoje pravice na ozemlje onkraj meje. Na vsak način so z imenom Furlanija priznali dejansko zemljepisno in etnično stanje, ime Julijska krajina pa so dodali le iz političnih razlogov. Zato se tudi opaža, da mnogi izpuščajo drugi del tega naziva in govorijo samo o Furlaniji. To je popolnoma upravičeno, kajti zemljepisno in etnično se samo majhen del tega ozemlja ne more vključiti v zemljepisne, etnične in zgodovinske meje Furlanije. Izjema je lahko samo Kanalska dolina in ono ozemlje, kjer prebiva slovensko ljudstvo. Na vsak način bi lahko tudi rekli, da Terska, Krnahtska in Nadiška dolina spadajo zemljepisno k Furlaniji, nikakor pa ne k Julijski krajini. Med obema vojnama je res nekaj časa spadala Furlanija pod Julijsko krajino. To pa se je dogajalo zato, ker je Furlanija narodnostno in zemljepisno jasno ločena od Benečije v pravem smislu besede. Ker niso takrat hoteli ustanoviti avtonomne dežele Furlanije, so jo priključili k Julijski krajini, ki je bila skupina ozemelj z drugačno narodnostjo. Sedaj pa je položaj drugačen in v Italiji ni več nobene dežele z imenom Julijska krajina. Glavno mesto te dežele je sedaj Videm. Če bi se zgodilo, kar pa je seveda nesmisel in se tudi ne bo zgodilo, da bi prišel Trst pod Italijo, bi torej moral biti podrejen Vidmu. Po drugi strani pa bi bilo tudi nesmiselno, da bi bil Trst glavno mesto te dežele, saj bi bil popolnoma izoliran. Zato je nesmiselno govoriti o Julijski krajini. V Italiji imamo furlansko deželo, kjer prebiva furlansko ljudstvo. Obstaja tudi furlanski jezik in furlanska miselnost. Vse to je upoštevala tudi ustava, ki je dala deželi ime Furlanija in le iz političnih razlogov tudi Julijska krajina.

Zgodi se tudi, da včasih govorijo o Julijski krajini in ne o Furlaniji samo zaradi nepoučenosti. Mnogokrat pa uporabljajo to ime načrtno iz političnih razlogov. Julijska krajina je bila tudi za časa fašizma nesmisel. Če hočemo govoriti o deželah, ki težijo na Trst, tedaj naj omenimo Furlanijo, Slovenijo in Istro in k tem bi kvečjemu lahko še dodali Koroško. Te dežele pa imajo lastni značaj in so kot dežele prava celota bodisi zemljepisno bodisi etnično. Poleg tega imajo za seboj tudi zgodovinsko tradicijo.

Namerno vztrajanje v zmoti je velika ovira za reševanje vprašanj te dežele. Če bi hoteli vzeti stvar dobesedno, bi morali ugotoviti, da je pravzaprav zemljepisna napaka, če imenujemo prebivalce Rezije, Terske in Nadiške doline beneške Slovence. Ti prebivalci namreč niso v Benečiji (mislimo deželo, katere glavno mesto so Benetke), ampak v Furlaniji, toda ta zemljepisna napaka je pa zgodovinsko upravičena, ker je bilo to ozemlje dolgo časa pod oblastjo Beneške republike, ki je dala prebivalcem in ozemlju posebno avtonomijo. To prebivalstvo je imelo seveda popolnoma drugačen značaj kakor v ostali Furlaniji.

Zanikati in ignorirati deželo Furlanijo ter jo nadomeščati z deželo, ki se imenuje Julijska krajina, je popolen nesmisel, ki se lahko porodi le iz nevednosti. Svoj čas so priključili Gorico Vidmu le zato, ker so pač upoštevali Furlanijo. Seveda je bila tudi to velika napaka, kajti Soška in Vipavska dolina nista imela v Furlaniji kaj iskati. Furlani so se tega dobro zavedali in se tudi sedaj zavedajo, da je ime Julijska krajina le odvečen privesek. Tega so se zavedali tudi oni ljudje, ki so vodili gibanje za furlansko avtonomijo, ki so pa pozneje, ko so prišli v Rim, zatajili svoje prepričanje. O tem pa bomo spregovorili obširneje drugič.

Zanimivo predavanje v Ljudski čitalnici

GORICA, 4. — V sredo 6. februarja t. j. bo v prostorih Ljudske čitalnice v Ul. Ascoli 1 zanimivo predavanje z naslovom «Narodni običaji na Primorskem». Predaval bo goriški prosvetni delavec Miladin Černe, ki bo predavanje spremljal s skioptičnimi slikami. Vabimo k številni udeležbi.

TUDI V PODGORI PROSVETARJI NA DELU

OBČNI ZBOR PROSVETNEGA DRUŠTVA pokazal nujnost bolj živega delovanja

GORICA, 4. — V petek zvečer je bilo v društvenih prostorih vse živo, ker so pripravljali tretji redni občni zbor prosvetnega društva «Podgora». Udeležba je pokazala, da tudi Podgorci nočejo zaostajati in da si želijo uspešno delovanje lastnega prosvetnega društva.

Uvodno besedo je imel Spačal Jože, ki je v kratkem dal poročilo dosedanjega delovanja. V začetku se je spomnil tudi pokojnega Andreja Paglavca, in dejal navzočim, da bodo najbolje počastili njegov spomin če pospešijo svoje delovanje, da bo društvo spet oživelo. Dosedanje delovanje prosvetnega društva pa mora biti vzgled in opomin, da v prosveti ne poznamo poti nazaj, ampak da je naše geslo «vedno bolj in boljše». Seznanil je tudi člane z delovanjem blagajne, ki se je aktivno zaključila.

Poudaril je tudi pomen in namen knjižnice, ki jo na žalost premalo obiskujejo. Nato je govoril zastopnik Zveze prosvetnih društev. Pozval je navzoče, naj vsestransko pomagajo pevskemu zboru, ki je bil vedno in je tudi sedaj dober. Redno prihajanje k vajam in resnost pri vajah pa mora brezpogojno obstajati če hočemo, da bo pevski zbor vedno pripravljen za nastope. Podgorski pevovodja je pripravljen še bolj delati, le želi si, da bi tudi pevci redno prihajali in da bi se ne zadovoljili s tem, da pridejo k zadnji vaji pred nastopom. Govornik je tudi omenil staro tradicijo dramske družine, ki se je po vojni odlikovala z raznimi nastopi. Obrnil se je nato na mladino, ki je bila dobro zastopana. Orisal je lepoto slovenske knjige in potrebo po čitanju slovenskih knjig, ker se lahko posebno mladina, ki ni bila deležna pouka v materinščini, mnogo nauči s čitanjem dobre knjige. Obljubil je tudi, da si bo društvo preskrbelo nove knjige, čim bo knjižnica urejena in postavljen knjižničar.

Besede zastopnika zveze so učinkovale in vsi pevci, ki so bili navzoči v dvorani so obljubili svojo pomoč. Sklenjeno je bilo, da se bodo že prihodnji teden sestali člani dramske družine ter začeli z rednimi vajami.

Nato so prebrali kandidatno listo in razdelili glasovnice. Podgorci so si tako izvolili nov odbor sedmih članov, nadzorni odbor in delegate za občni zbor zveze. Izvoljeni so bili ljudje, v katere imajo člani popolno zaupanje in ki so poveč. ni že delujoči prosvetni delavci.

Tako se je končal v Podgori občni zbor. Da ima novi odbor res namen dobro delati in z delom potrditi zaupanje članov, ki so ga volili, je dokaz že v tem, da prihodnji teden ne bo samo začetek vaj dramske družine, ampak v petek v društvenih prostorih prvo predavanje.

Podgorci so pokazali na občnem zboru svojo dobro voljo, sedaj na pozivajo vse podgorske Slovence, naj pristopijo in pomagajo, da bo delo društva uspešno.

Pevci iz Peči so peli na tržaškem radiu

Domačini so jih z velikim veseljem poslušali

PEČ, 4. — Na Goriškem, zlasti na Krasu, deluje lepo število pevskih zborov, ki jih vadita profesor Komel in njegova hčerka. Vaje imajo redno dvakrat tedensko in vaščani jih z veseljem posečajo. Kakšne neprilike morajo premagovati pri vajah, vam pove dejstvo, da se vadijo petje v nezakurjenih majhnih prostorih, kjer so povečini betonska tla. Poleg tega pa morajo pevci z Vrha prenašati še to nevšečnost, da morajo peti v prostorih, kjer nimajo niti elektrike in si zato svetijo s petrolejko.

Kljub vsem tem neprilikam pa so zbori že na nekaterih nastopih pokazali, da znajo lepo zapeti in da si zato pritegnejo poslušalčevo pozornost.

Njihovo ubrano petje je pred dnevi privabilo tudi ravnatelja radia Trst II in šefa glasbenega oddelka, ki so poslušali zborovo petje in pohvalili pevce kakor tudi pevovodkinjo Komelovo. Kar takoj so se sporazumeli, da bo zbor nastopil na radiu Trst II.

Želja peških pevcev je bila s tem izpolnjena. V nedeljo popoldne so odšli v Trst in tamkaj nastopili. Domačini so bili kot tudi pevci gostovanja na radiu nadvse veseli. Ob uri nastopa so odprli sprejemnike in poslušali, kako so njihovi vaščani odpeli: Moj dom, Ljubezen in pomlad, Pastirček, Tiha luna, Roži in Mi smo mi.

Prepričani smo, da bo ta pevski nastop moškega zbora iz Peči dal novih moči tako samemu pevskemu zboru kakor tudi ostalim pevskim zborom na Goriškem, da bodo pospešili s svojimi vajami. Spodbudili pa bodo tudi pevce drugih vasi, kjer še nimajo pevskih zborov, da se bodo sporazumeli, kdaj bodo pričeli z vajami.

Požar v jazbinskem hlevu

škri sto tisoč lir škode

GORICA, 4. — V nedeljo okrog poldne je nenadoma v neki kolonski hiši, last Teufelbach v Jazbinah, nastal velik požar. Črn dim, ki se je vil iz senika in bližnjega hleva je takoj opozoril kolona Ladislava Coljo, da je skupaj s sosedi priskočil na pomoč. Istočasno so pa nekateri domači telefonsko obvestil goriške gasilce, ki so takoj prišli na kraj sam. Požar se je z lahkoto razširil po hlevu in seniku in tako grozil še stanovanju kolona Colje. Mestni gasilci so nadaljevali delo domačih in po skoraj štiriurnem nenehnem gašenju so končno pogasili še poslednji plamen.

Pri požaru je zgorelo 60 kvadratnih metrov strehe, približno 90 kvadratnih metrov poda, 50 stotov koruznih stebel, 10 stotov slame, 1 kubični meter gradbenega lesa in precejšnje število kmetijskeva orodja.

Živino so utegnili pravočasno spraviti na prosto. Do sedaj ne vedo ničesar o vzrokih požara. Škodo cenijo na približno 400 tisoč lir.

Deveta obletnica vpoklica v „Battaglione speciale"

SOVODNJE, 4. — V Sovodnjah se danes spominjajo enega izmed tolikih dogodkov vojnih let, ki ga zlasti fantje letnika 1925 in 1926 ne bodo tako hitro pozabili. Na današnji dan leta 1943 so namreč prišli kvesturini s kamionom okoli osme ure zvečer in se v vasi zadržali do enajste ure. Vse fante navedenih letnikov so naložili na avto in jih odpeljali v Gradiško, kjer so jih osem dni stražili. Od tam pa so jih poslali v Italijo, kjer so kot toliko drugih slovenskih sinov iz Primorske doživljali svojo Kalvarijo.

Sovodenjci so danes odločeni, da se taki dogodki ne bodo v njihovi vasi več ponavljali. Z narodnoosvobodilno borbo so si priborili vse pravice in zato zahtevajo, da se jim prizna narodna enakopravnost.

Novi primeri slinavke v pokrajini

GORICA, 4. — Živinozdravniški vestnik, ki ga je izdala goriška prefektura, beleži v drugi polovici januarja 36 novih primerov slinavke v občinah pokrajine.

V občini Kopriva so javili 14 primerov slinavke, v Krminu 2, Foljanu 1, Gradežu 1, Marjanu 11, Romansu 2, Sovodnjah 1 in v Skocijanu 4.

Pokrajinske oblasti si na vse načine prizadevajo, da bi kaj ukrenile in tako preprečile nadaljnje širjenje slinavke in so glede tega nelzprosne z vsemi onimi, ki se ne držijo točnih navodil v zvezi s slinavko.

Sprejem delavcev v pogozdovalni center v Doberdobu

TRŽIČ, 4. — Urad za delo v Tržiču sporoča, da so te dni začeli sprejemati prošnje za sprejem delavcev v nov pogozdovalni center.

Ker je center predviden za okraj Doberdob pridejo v poštev samo oni brezposelni, ki bivajo v tej občini. Za podrobnejša pojasnila, naj se interesenti zglasijo na Uradu za delo (namestitveni urad), kjer bodo obenem izpolnili tiskovino, ki velja kot prošnja.

KRATKE VESTI iz beneških vasi

Brdo

Prvikrat v zgodovini zaznamujemo v Brdu slinavko. Doslej je bilo že več primerov kuženja. Živinozdravnik je takoj ukrenil vse potrebno, da se bolezen lokalizira in da se odstrani iz doline. Ljudje so zelo prestrašeni, ker so o tej bolezni že večkrat slišali govoriti, niso pa imeli doslej nikoli opraviti z njo. Ljudje pravijo, da je kriva razširjenja bolezni tudi nezadostna zakonska zaščita. Svoj čas so namreč nalagali velike globe trgovcem, ki so uvažali živino iz okuženih krajev. Sprico devalvacije lire pa se nihče ne boji teh kazni. Celim stvar ne uspe, plačajo pač toliko globe, kolikor bi jih stalo kosilo in večerja v kaki vaški gostilni.

Skrutovo

2. februarja sta se poročila v Skrutovem v občini Sv. Lenarta Guido Battaino in Onorina Birtig iz Brišč. Nekateri naši tovariši so se udeležili njunega slavja. Guido Battaino je namreč član izvršnega odbora Demokratične fronte Slovencev za Beneško Slovenijo in odgovarja za mladino. Nevesta je tudi živo delovala v Fronti in je bila uradnica v njenem tajništvu. Mladima zakoncema izražamo naše najboljšenejše čestitke.

V Skrutovem se stekata dva potoka in sicer Rbeč in Kočica. Zato je voda tu precej deroča. Kljub temu pa ni uoskrbljeno za jezove, ker je neke vrste jez le na eni strani struge, druga stran pa je prepuščeno sili vode. Voda sili zato na drugo stran pa je prepuščena sili voradi česar se polja v Skrutovem vedno bolj krčijo. Zato je nujno da poskrbijo za jezove.

Klenje

Pred kratkim so tudi v Klenju odprli poklicni tečaj za gospodinjske pomočnice. Taki tečaji so zelo koristni, ker naša dekleta ne postanejo le dobre hišne gospodinje, ampak morajo hoditi tudi služit po svetu. Dekleta so zadovoljna, ker se marsičesa izučijo in jih bodo morali zato gospodarji bolje plačevati. Toda želela so, da bi ne bili tečaji samo v italijanskem jeziku, ampak tudi v slovenskem, ker bi imele od tega večjo korist.

Opažamo tudi, da se tudi teh tečajev poslužujejo za krepitev svoje politike in da jim ni glavno vprašanje, da se dekleta kaj naučijo. Poleg tega hoče tudi dokazati, da mladina zelo rada hodi v italijanske šole. Resnica pa je, da imajo mladi v italijanskih šolah velike težave in sorazmerno le malo uspeha, medtem ko se beneški otroci, ki študirajo v slovenskih šolah v Gorici, mnogo več naučijo.

Šolske oblasti tudi opažajo, da mladina pozablja italijanski, ko neha hoditi v šolo in italijanske raznarodovalce je sram slišati našo mladino, kako govori slabo italijanščino. Zato hoče naučiti mladino italijanskega jezika v tečajih. Mi Benečani pa pravimo, da jim ne bo uspelo njihovo raznarodovalno delo. Delati iz beneških Slovencev Italijane, ali kot pravijo oni «italianissime», je prav tako brezuspešen posel kakor cepiti kostanjeve cepiče v hrast, kajti hrast ostane hrast. Slovenec pa Slovenec.

Mršin Črni vrh

Zaradi obilice snega, ki je zapadel v zadnjih dneh, sta popolnoma odrezani vasi Mršin in Črni vrh, kjer je sneg dosegel višino enega metra. Kot smo izvedeli, se vedno ni nehalo snežiti, čeprav ne sneži sedaj tako močno, kot pred dnevi. Na vsak način bosta obe vasi še nekaj časa popolnoma odrezani od ostalih bližnjih krajev in to še posebno zaradi tega, ker ležita obe na 1000 metrov visokem hribu, po katerem bi bila hoja v tako visokem snegu še posebno nevarna. V obe vasi vodita le dve poti, ki pa v teh dneh ne bosta prehodni: ob omenjenih poteh, so namreč tudi prepadi, ki so sedaj prekriti s snegom. Zadostovalo bi, da bi kdo zgrešil pot, ali se od nje za malenkost oddaljil, pa bi že padel v obrestne jarke in prepade, iz katerih bi se prav gotovo živ ne izvlekel več. Prebivalcem Mršina in Crnega vrha ne prestaja drugega, kot da potrpežljivo čakajo, da se vreme izboljša ter da postanejo poti zopet prehodne.

Dreka

V naši občini imamo samo eno šolsko poslopje, v katerem ima svoje prostore osnovna šola. V drugih vaseh imajo šolski pouk kar v neprimernih sobah in ponekod celo v zatohlih in temnih hlevih. Ze takoj po vojni je naša občina predložila pristojnim uradom načrt za zgradnjo novih šolskih poslopij v naši in drugih občinah. Toda, ker nismo prejeli glede načrta še prav nobenega odgovora sklepamo, da so nanj popolnoma pozabili ter da leži pozabljen v kakšnem predalju. Ponovno opozarjamo zato šolske oblasti, da se za to vprašanje nekoliko pozanimajo ter store vse, da bi bil predložen načrt o zgradnji dovoljnega števila primernih šolskih poslopij v kratkem tudi uresničen. S tem bi bilo rešeno vprašanje zadostnega števila šolskih prostorov za naše otroke, kot tudi vprašanje zaposlitve našega delavstva, ki bi imelo tako vsaj začasno zagotovljeno delo.

Ter

Naša občina pravzaprav sploh nima šolskega poslopja; vsa poslopja, v katerih je pouk, ne zaslužijo tega imena. Zato bi bilo zaman, če bi samo zahtevali, naj bi pristojni organi popravili šolsko poslopje v Teru, kjer se morajo ob slabem vremenu otroci in učitelji braniti pred dežjem z dežniki v rokah. Potrebno pa je, da poskrbe za popolno preureditev šolskega poslopja, ki sedaj res ni v takem stanju, da bi lahko v njem še nadalje poučevali. Na oknih sploh ni šip in nihče do sedaj ni pomislil, da bi jih preskrbel. Ker bi vsa popravila ne zahtevala dosti denarji, se nam zdi res čudno, da občinska uprava še ni izvedla potrebnih popravljalnih del. Tudi glede ogrevanja šolskih prostorov se učitelji in učenci zelo pritožujejo: v občini, kjer lesa ne primanjkuje, bi takšno ravnanje sploh ne smelo obstajati. Zato opozarjamo občinsko upravo, da izvede na šolskem poslopju potrebna popravljalna dela ter da poskrbi tudi za primerno ogrevanje.

Sovodenjska polja.

Draginjska doklada obrtniškim delavcem

GORICA, 4. — Zveza obrtnikov v Gorici obvešča včlanjene tvrdke, da bodo morale s 1. februarjem svojim nameščencem izplačevati draginjsko doklado na naslednji način:

Delavnice v Gorici, Tržiču in Gradežu: za delavce nad 20 let: 83.50, za delavke: 72.30, od 18 do 20 let: 79.20 in 58.50; od 16 do 18 let: 59.90, 50.40; pod 16 let: na 40.15 in 40.05.

Delavnice v občinah pokrajine: za delavce nad 20 let: 79.95 za delavke: 69.20; od 18 do 20 let: 75.75, 56.05; od 16 do 18 let: 59.80, 50.40; pod 16 let: 40.15 in 40.05.

Podaljšanje veljavnosti voznih dovoljenj

GORICA, 4. — Finančno ministrstvo je s telegrafsko poslanico z dne 29. januarja t. l. določilo, da je veljavnost voznih ploščic za avtomobile, ki so zapadle 31. decembra 1951, podaljšana do 31. marca t. l. od kolkovanja pa do 10. marca.

Pisma uredništvu

Omet se kruši

GORICA, 4. — Ob zadnjem deževju se je omet zaradi razpok na sabših hišah precej poškodoval. Sedaj pa, ko je nastopilo lepše vreme in ko se zopet suši, se često dogaja, da se omet kruši in pada. Tako se je danes opoldne zgodilo, da se je odtrgal del takega ometa s hiše nasproti sadnega trga in padel na pločnik. Seveda ometa ni bilo kdove koliko in tudi mimoidočih k sreči ni bilo v neposredni bližini, zato omet in povzročil nesreče. Če pa bi komu padel na glavo, bi ga prav gotovo poškodoval.

Prepričana sem, da se take stvari dogajajo tudi v drugih krajih mesta, zlasti še, ker je precej hiš, ki od vojnega bombardiranja še niso bile popravljene in sedaj predstavljajo grozečo nevarnost. Zato vas prosim, da te navedete v svojem listu in s tem opozorite oblasti, naj napravijo potrebne korake za varnost prebivalstva.

Goričanka.

Da bi se izognil kamionu je skočil na kup žice

GORICA, 4. — 56-letnega Konta Ivana iz Krmina so danes zjutraj sprejeli v bolnišnico Brigata Pavia. Kont je namreč s svojim kolesom prihajal iz Krmina v Zdravščino, kjer je zaposlen, ko ga je na nekem ovinku nenadoma prehitel neki tovorni avto. Zdelo se mu je, da vozi avtomobil preblizu njega in da bi se mu umaknil, je raje skočil s ceste na kup bodeče žice. Pri padcu si je prizadel lažje rane po obrazu. Neki civilni avtomobil je ponesrečenega Konta pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so mu obvezali rane na obrazu.

Nesrečen padec po stopnicah

GORICA, 4. — Ko je danes opoldne 55-letni Baroni Bernard iz Trga Tommaseo 6, odhajal z doma je nenadoma padel po stopnicah. Po padcu si je Baroni kaj kmalu opomogel, toda domači so vseeno poskrbeli, da so ga pripeljali v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer so zdravniki po kratkem pregledu ugotovili, da si je mož pri padcu lažje pretresel možgane. Zdraviti se bo moral kakih 10 dni, če ne nastanejo komplikacije.

Trčenji dveh kolesarjev

GORICA, 4. — Danes zjutraj se je 24-letni Bandelli Alojz iz Ul. P. Diacono 29 odpravil zgodaj z doma na delo. Vozil je nekaj metrov, ko je z drugega kraja ceste privozil drugi kolesar 35-letni Nanut Ludvik iz Standreža 146. Iz neznanih razlogov sta kolesarja nenadoma trčila drug ob drugega in obležala na tleh. Mimoidoči so ponesrečencema takoj pritekli na pomoč in poskrbeli za njun prevoz v bolnišnico Brigata Pavia. V bolnišnici so ju zdravniki natančno pregledali in ugotovili, da je Bandelli pri padcu dobil precejšnje poškodbe po obrazu, si zlomil desno ličnico in baje prebil lobanjo. Tudi pri drugem ponesrečenem so zdravniki ugotovili poleg lažjih poškodb po vsem telesu, zlom lobanje. Pridržali so ju v bolnici, kjer se bosta morala zdraviti kakih 40 dni, če ne nastanejo kakšne komplikacije.

KINO

VERDI. 16.30: «Pepino in Violeta», in varieté.
VITTORIA. 17: «Deklica z Donave», M. Rökk.
CENTRALE. 17: «Klic krvi», L. Padovani.
MODERNO. 17: «Polnoči», A. De Cordova.

ŠPORTNA NEDELJA

NOGOMETNA TEKMA PRVE DIVIZIJE

Manzano-Juventina 3:1 (3:0)

Za to tekmo je vladalo napeto pričakovanje v vrstah navijačev Juventine, ker je bilo od nje odvisno, ali bo Juventina trdno sedla na drugo mesto v lestvici prvenstva prve divizije.

Tekma se je začela ob 15. Manzano je nastopil v sledeči formaciji: Cattelan, Vecchiet, Braidotti, Moras, Del Fabbro, Don, Del Fabbro, Sarcinella, Bosco, Tonero; Juventina pa: Silvestri, Radigna, Duiz, Cattaneo, Trampus, Zatti, Dissegna, Grabba, Bavcon, Giuseppin, Gorini. Sodnik Franceschina iz San Giorgio Richenvelda.

Juventina je igrala proti soncu, toda že v 5. minuti je Bavcon lepo ustrelil proti vratarju Manzana, a brez uspeha. Videli smo napade in protinapade. V 16. minuti je Trampus rešil nevaren strel toda minuto pozneje v zmešnjavi, ki je nastala pred vrati Juventine, je Sarcinella zabil prvi gol za Manzano. Nekoliko pozneje pa je sodnik ustrelil kozla, ko je ustavil nevaren napad moštva Juventine. V 23' pa je prisodil enajstmetrovko v korist Manzana, katere pa gotovo dobrj sodnik ne bi dal in Tonero jo je spremenil v gol. Sploh pa je bil g. Franceschina zelo netočen v sojenju, ker ko je Bosco v 29' streljal v vrata Juventine, je bil v off-sidu, toda sodnik se ni zmenil za prosteste igralcev in beležil tretji gol. Deset minut pozneje pa se je sodnik spet proslavil, ko ni videl ali ni hotel videti napad na Gorinija, ki bi bil moral biti kaznovan z enajstmetrovko. Tako se je končal prvi polčas. V drugem polčasu pa je igra degenerirala po zaslugi sodnika, ki je sicer v 22' dal enajstmetrovko v korist J. in katero je Trampus spremenil v gol. Toda nekaj minut pozneje pa se je dogodilo nekaj, kar dokazuje, da sodnik Franceschina nikakor ni bil kos svoji nalogi. Strel proti Manzanu, vratar ulovi žogo toda, bilo je jasno, da jo je potegnil k sebi, ko ta je bila že čez črto. Napadalci Juventine zahtevajo gol, ki ga pa sodnik odreče. Omenim naj še to, da g. Franceschina, ki je bil skoraj v sredini igrišča, nikakor ni mogel točno presoditi, ali je žoga bila čez črto ali ne. Takrat sta obe moštvi igrali z desetimi igralci, ker je sodnik izključil dva igralca in sicer Morasa od Manzana in Grabba od Juventine.

Proti koncu tekme pa so se ponovno menjavali napadi in protinapadi, ki so bili nevarni, pa kljub temu niso spremenili rezultata.

Tako je bila Juventina v tej tekmi poražena. Ne pretiravamo, če rečemo, da bi tekma z drugim sodnikom imela drug rezultat in bi bila gotovo bolj zanimiva. Prisojanje enajstmetrovk je bilo pristransko v obeh primerih.

SOVODENJSKI OBČINSKI PRORAČUN

Proračunski izdatki: 14,579.499 lir

(Nadaljevanje in konec)

STROŠKI ZA JAVNO VARNOST IN SODSTVO				
47. Stroški za posredovalni urad	L	—	—	12.000
48. Stroški za gasilce	»	89.960	90.000	67.470
SKUPNO	L	89.960	90.000	79.470
STROŠKI ZA JAVNA DELA				
49. Plače uslužbencem	L	352.480	338.200	383.200
50. Stroški za oskrbovanje občinskih cest	»	278.633	318.120	360.000
51. Stroški za zavarovanje proti nezgodam	»	—	10.000	10.000
52. Stroški za vzdrževanje in popravilo vodnjakov	»	250.000	90.000	58.500
53. Odškodnina lastnikom zemljišč v Rupi, ki se uporabljajo za prehod živine k Vipavi	»	10.000	15.000	15.000
SKUPNO	L	891.113	771.320	966.700
STROŠKI ZA JAVNI POUK				
54. Plače šolskim postrežnicam	L	170.900	170.900	275.300
55. Stroški za kurjavo, razsvetljavo in opremo šol	»	453.882	250.000	325.000
56. Prispevek roditeljskim svetom	»	10.000	10.000	10.000
SKUPNO	L	642.782	430.900	610.300
STROŠKI ZA JAVNO POMOČ				
57. Plača babici	L	—	—	360.000
58. Stroški za brezplačno zdravniško pomoč revežem	»	38.442	50.000	57.800
59. Stroški za zdravila	»	12.432	—	18.000
60. Prispevki za vzdrževanje zapuščenih otrok	»	150.616	151.000	188.370
61. Bolniški stroški	»	300.000	100.000	360.000
62. Stroški za prevoz bolnih obč. revežev v bolnico	»	—	5.000	5.000
SKUPNO	L	510.490	306.000	988.870
STROŠKI ZA BOGOSLUŽJE				
63. Bira župnikom	L	54.476	81.720	81.720
64. Nagrada organistom in cerkovnikom	»	—	20.000	50.000
65. Povračilo najemnine rupenskemu župniku	»	—	—	5.400
SKUPNO	L	54.476	35.400	137.120
SKUPNO VSEH OBVEZNIH REDNIH STALNIH IN NESTALNIH STROŠKOV	L	7.108.863	6.398.990	9.061.000
OBVEZNI IN IZREDNI STROŠKI				
66. Zaostale plače uslužbencem	L	—	—	150
67. Nabava računalnega stroja	»	32.500	—	140.000
68. Stroški za premestitev javnega telefona	»	—	—	42.000
69. Izplačilo izterjanih davkov frakcije Dola in občini Doberdob	»	—	—	185.113
70. Nabava štedilnika za kasarno orožnikov v Sovodnjah	»	—	—	55.000
SKUPNO	L	32.500	—	437.613
STROŠKI ZA ELEKTRIFIKACIJO				
71. Stroški za napeljavo luči na Vrhu	L	—	—	1.417.805
SKUPNO	L	—	—	1.417.805
DRUGI STROŠKI ZA JAVNA DELA				
72. Stroški za delovni center na Vrhu	L	—	—	600.000
SKUPNO	L	—	—	600.000
DRUGI STROŠKI ZA BOGOSLUŽJE				
73. Popravilo ure na sovodenjski cerkvi	L	—	—	70.000
74. Povračilo najemnine rupenskemu župniku za leto 1951	»	—	—	5.400
SKUPNO	L	—	—	75.400
SKUPNO VSEH IZREDNIH STROŠKOV	L	32.500	—	2.530.818
GIBANJE KAPITALA				
75. Izplačila dolgov	L	—	—	9.295
SKUPNO	L	—	—	9.295
PREHODNE POSTAVKE				
76. Dodatek davčnemu izterjevalcu	L	613.718	500.000	500.000
77. Poslovodstvo za državo	»	3.240	4.000	4.000
78. Fond za ekonomo	»	10.000	10.000	10.000
79. Poslovodstvo za delovni center	»	—	—	2.395.860
SKUPNO	L	626.958	514.000	2.909.860
SKUPNO VSEH STROŠKOV				
80. Primanjkljaj leta 1951	L	1.540.713	1.058.340	66.498
81. Realni stroški	»	7.141.363	6.398.990	11.591.864
82. Gibanje kapitala	»	—	—	9.295
83. Prehodne postavke	»	626.958	514.000	2.909.860
SKUPNI STROŠKI	L	9.309.034	7.971.230	14.579.499

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

6,6 milijonov ton blaga skozi tržaško pristanišče v preteklem letu

Največji odstotek prepeljanega blaga odpade na Avstrijo, največji dež v pomorskem prometu skozi Trst pa ima Amerika

Tržaški pristaniški promet je lani dosegel nov rekord. Vsega skupaj so prepeljali po železnici in po morju 66 milijonov 130.145 centov blaga. To je znatno več kot leta 1950, ko so prepeljali 60,745.370 stotov blaga in tudi 122.95 odstotkov več, kot l. 1938, ko je promet dosegel najvišjo točko v vsem predvojnem obdobju.

Po železnici so pripeljali 11 milijonov 302.749 stotov, po morju pa 26,667.151 stotov blaga. Odpeljali pa so: po železnici 17,592.224 stotov in po morju 10,592.224 stotov.

Visok promet pristanišča je še toliko bolj razveseljiv, ker so se v zadnjih letih zelo zmanjšale pošiljke ERP za Avstrijo in je to blago nadomestil bolj reden trgovski promet. To dejstvo govori o zdravih osnovah tržaškega pristanišča.

Velika večina pristaniškega prometa se sestoji prav iz avstrijskega vlaga ali blaga namenjenega v Avstrijo. Od 28,894.973 stotov blga, ki so ga prevozile železnice je bilo večina ali 20,388.584 stotov, avstrijskega izvora ali pa namenjenega v Avstrijo. Avstrijci so izvozili preko našega pristanišča 7,068.220 stotov blaga, uvozili pa so 13,300.364 stotov blaga.

Avstrijski promet predstavlja osnovni vir zaslužka za pristanišče, saj mu slede druge države šele po večji razdalji. Takoj za Avstrijo pride pri železniškem prometu Italija, ki je bila udeležena s 3,894.484 stoti blaga. To kljub temu, da ni med Trstom in Italijo nikakih carinskih pregrad in da je promet nasilno usmerjen proti polotoku.

Z večjimi številkami slede še štiri države: ČSR 1,150.129 stotov prepeljanega blaga, Madžarska 1,140.588 stotov, Jugoslavija 1,077.822 in Nemčija 843.785.

V pomorskem prometu je še vedno ameriška zastava na najvidnejšem mestu. Američani so prepeljali vsega skupaj 13,666.064 stotov blaga, od tega so pripeljali 12,615.869 stotov in odpeljali samo 1,050.195.

Tudi pri pomorskih prevozih slede ostale države z dokaj manjšimi številkami. Izredno močno sta zastopani Sirija in Libanon in to s 5,554.894 stoti (večina 5,107.674 prihodi). Sledi jima Italija s 4,419.613 stoti. Vendar moramo pri tej številki upoštevati, da je bilo to blago deloma prepeljano na tržaških ladjah čeprav pod italijansko zastavo. Mečnejši pomor

IZ PARTIZANSKE PRETEKLOSTI GLAVNEGA HRVATSKEGA MESTA

Junaški in uporni Zagreb

VKLJUČEVANJE VSEH SLOJEV PREBIVALSTVA V NARODNOOSVOBODILNO VOJNO - PRIZNANJE KOMISARJA IN KOMANDANTA KRAJIŠKEGA ODREDA PARTIZANOV S KOZARE ZAGREBSKIM PARTIZANOM - NARAŠČANJE SOVRAŠTVA DO OKUPATORJA

Centralnemu komiteju KP Hrvatske je mestni komite Zagreba poslal poročila, iz katerih povzemamo nekatere podatke o borbi in preteklosti hrvatske prestolnice, o njegovih prebivalcih, ki so umirali v ustaških taboriščih, temnicah in po mestnih ulicah, o dneh brezkompromisnega obračunavanja z okupatorjem in razrednim sovražnikom, ko je na mesto padlega tovariša zavestno in disciplinirano stopil nov človek — komunist.

Partizanom mesta Zagreba

«Zahvaljujem se vam za poslani sanitetni material. Ker smo trenutno brez denarja a naše potrebe po zdravilih in ostalem sanitetnem materialu so velike, upamo, da se nas boste še spomnili».

To do sedaj neobjavljeno pismo je pisano na Kozari 10. dec. 1941 leta, podpisal pa ga je komisar in namestnik komandanta II. krajiškega narodnoosvobodilnega odreda.

Komu je to pismo namenjeno? Kdo so ti partizani mesta Zagreba, ki pošiljajo na Kozaro sanitetni material že prvo zimo iz okupiranega mesta? Kako uspevajo, kdo jih vodi?

Konspiracija in 12 pogojev

Pred nami je poročilo mestnega komiteja Zagreba z dne 1. junija 1942, ki se začne z naslednjimi besedami: «Od našega preteklega poročila je bila aretirana petorica tovarišev, a eden je na begu ...» Nadaljuje: «Partijske enote so v glavnem ulične, mečtem ko je tovarniških 10. Te enote niso samo tovarniške, temveč so v več primerih izpopolnjene z enim uličnim članom. Tudi v posameznih uličnih edinicah so člani iz tovarn. V krožkih je do sedaj 30 kandidatov, ki bodo pa delu in obdelavi osnovnega materiala «konspiracije in 12 pogojev» sprejeti v partijo. Lahko trdimo, da smo po naših organih (NP in odbora NOF) prodrli v vsa večja industrijska podjetja». V poročilu je govora tudi o narodnoosvobodilnih odborih v Zagrebu, vse podatkov pa je v njih od SKOJ in AFZ.

Neugodnosti s sanitetnim materialom

Poročilo za oktober, november in december 1942 javlja, da so bili formirani kotarski NOO, pripravlja pa se mestni NOO.

Poročilo za februar 1943 javlja: «Pravkar smo bili na delu za krepitev mreže naših NOO. Glavna naloga je bila, da se odpošlje ves zbrani sanitetni material in zimska obleka, ki je bila nabrana velika količina, partizanom ter da se takoj začne z enomesečno kampanjo za zbiranje zimske pomoči partizanom. Naslale pa so aretacije prav po tej liniji našega dela.» In dalje: «Ni vprašanje zbrati blago in zdravila, mobilizirati ljudi v delo za partizane. Vprašanje je, najti dobro skrita skladišča za zbrani material, organizirati kanale za odpošiljatev vsega tega, kakor tudi prehode za partizane.»

Aretacija predsednika

Podrobne podatke imamo od mesnega komiteja dva meseca pozneje. V aprilskem poročilu 1943 piše: «Skupno število NOO je po najnovejših podatkih 134, članov NOO pa je 478, 61 je odborov za fonde s 154 člani. V tem mesecu je izgubljenih 10 do 12 članov NOO.

Mestni NOO je v aprilu izgubil 2 člana, tako da je ostal od prvih članov samo eden. Vzroki dosedaj še niso znani: Ugotovili smo lahko le, da je bil predsednik po noči od 13 na 14 april aretiran na stanovanju. Pri njem niso našli ničesar niti niso postavili zasede. Drugi član je bil aretiran v začetku meseca, ne ve se, ne kako ne kje.

V koncentracijska taborišča je bilo poslano 329 kg hrane. Poslano je bilo tudi razno semenje v Hrvatsko Primorje v vrednosti 30.000 kun.

Primer v tramvaju

Za ilustracijo političnega stanja in razpoloženja med meščani je mestni komite navedel v svojem poročilu za mesec maj 1943 naslednji primer:

«Tramvaj je poln ljudi raznih slojev, žen, vojakov, uradnikov, delavcev itd., kot je to navadno. Nemški oficir vstopi spredaj. Vozač nastopi energično in v nemščini zahteva, da oficir izstopi in da vstopi zadaj, kot veleva predpis. Oficir noče. Vozač ne nadaljuje vožnje. Promet se ustavi, nabralo se je nekoliko tramvajev. Sprevodnik energično vztraja in poudarja, da so predpisi enaki za vse, za Hrvate in za Nemce. Potniki začno soglasno podpirati sprevodnika: «Tako je. Nemec naj izstopi».

Vstopi kontrolor in poskuša s prošnjo odstraniti nemškega oficirja, ki ne pristane, nato kontrolor popusti in ukaže nadaljevati vožnjo. Sprevodnik energično vzklikne: «Ne dovolim voziti!» Potniki v tramvaju in množica ljudi, ki se je zbrala okrog tramvaja zaradi tega, ker je bil promet ustavljen, je nemirna in vzklika: «Tako je, ven z njim!»

Prišla je policija in intervenirala, toda ni mogla umiriti potnikov in sprevodnika, dokler ni oficir izstopil. Ta demonstrativni akt je bil odkrit, poln nezadovoljnih vzklikov proti Nemcem, kar izhaja iz velike mržnje do njih.

Mnogokrat je slišati iz vrst, ki čakajo na dodelitev hrane, odkrito izražanje sovraštva do Nemcev, da so oni krivi pomanjkanja, draginje, ker so vse pokradli itd. V tovarnah in po uradih prav tako narašča mržnja do okupatorja».

Ustaši in mačkovci

«Med pristaši ustaškega režima je nastal sum v izid vojne, tako da so sedaj izločili vsako diskusijo in agitacijo v korist okupatorja in ustaškega režima. Tako je na pr. v podjetjih in na drugih mestih sedaj težko najti aktivnega frankovca, ki bi javno izražal svoje politično prepričanje».

Agenti izlajniškega vodstva HSS (Hrvatske seljačke stranke), so aktivnejši pri agitaciji od frankovcev. Zelo spretno širijo nerazpoloženje proti partizanom. Pri tem ne hvalijo današnjega režima, niti ga ne napadajo. V mestni električni centrali so neki agenti HSS odkrito govorili proti partizanom».

«V splošnem terorju pri oblasteh ni nobenih posebnih sprememb, razen tega, da so po okolici izvajali racije, blokade, medtem ko v tem mesecu ni bilo v centru racij. Po podjetjih še vedno izvajajo posamezne aretacije, aretirajo tudi po cele skupine».

«V študentskem domu na Josipovcu, kjer se nahajajo dijaki, ki uživajo podpore je bilo aretiranih 400 študentov, zaradi tega, ker je prišlo do javnega izražanja nezadovoljstva ob mobilizaciji študentov». (Iz poročila mestnega komiteja za maj 1943).

Na železnici maja 1943

«Na železnici je skupno 27 NOO, od tega en kotarski, 5 matičnih s skupno 87 aktivisti ter 253 člani fonda.

Železnica zaposluje skupno 6000 nameščencev. Od tega bi moglo biti okrog 300 aktivnih agentov, okrog 400 pristašev sedanjega režima ter okrog 600 pristašev HSS, ostali so simpatizerji NOB, kar pomeni približno 70 odstotkov.

Na železnici obstajajo osnovni pogoji za razvoj partizanske organizacije. Delavstvo se je osvobodilo strahu, ki je vladal zaradi množičnih aretacij, teror je velik, toda zaradi množine delavcev obstaja možnost za kontakt naših ljudi in za medsebojno poznavanje in izbor ljudi za kadre. (Iz poročila mestnega komiteja za maj 1943)

Kako smo mrzili Nemce

«Mržnja do okupatorjev narašča. Kot primer navajamo, kako ljudje mislijo o Nemcih in jih imajo za lopove. Te dni se je razširila po Zagrebu vest, da Nemci lovijo otroke in jih izkoriščajo za zdravljenje v nemški vojski, to je za transfuzije, za pripravljanje serumov itd. Te vesti se naglo širijo. V Zagrebu ni bilo človeka, ki bi ne slišal o tem. Žene so najstrožje nadzorovale otroke, nastalo je pravo ogorčenje. Sovražni tisk in radio sta bila prisiljena pisati o tem in to večkrat demantirati. Važno je to, da množice zelo lahko verjamejo, da so Nemci sposobni delati take stvari; vzeti hrvatskemu narodu vse, celo otroke. Dejansko je znano, da so nekolikokrat hajkali na otroke na ulici: zakaj, ni znano».

«Organiziranje ZAVNOH je vzbudilo med množicami veliko zadovoljstvo, katerega je bilo čutiti v komentarjih in izjavah. Že od nastanka AVNOJ je bilo čuti vprašanje in želja, da bi se organiziral svet za Hrvatsko.... Želja, da bi Hrvatska imela svojo lastno politično vodstvo je obstajala med množicami in brez dvoma so prav simpatije za narodnoosvobodilno vojno z organiziranjem ZAVNOH narasle». (Iz poročila mestnega komiteja za julij 1943).

Djurdjica

«Ta rajon (V.) je izgubil v tem mesecu dva člana in to tov. Djurdjico in tov. Picka. Po dosedaj znanih podatkih je Djurdjica padla 4.7. zvečer, Djurdjica se je držala odlično in videti je, da se je sama vrgla skozi okno ustaške policije na Zrinjevcu. Bila je zverinsko mučena, ničesar ni priznala, nikogar ni izdala ali obremenjevala. Priznala je le, da je član partije in ničesar drugega» (Iz poročila mestnega komiteja za julij 1943).

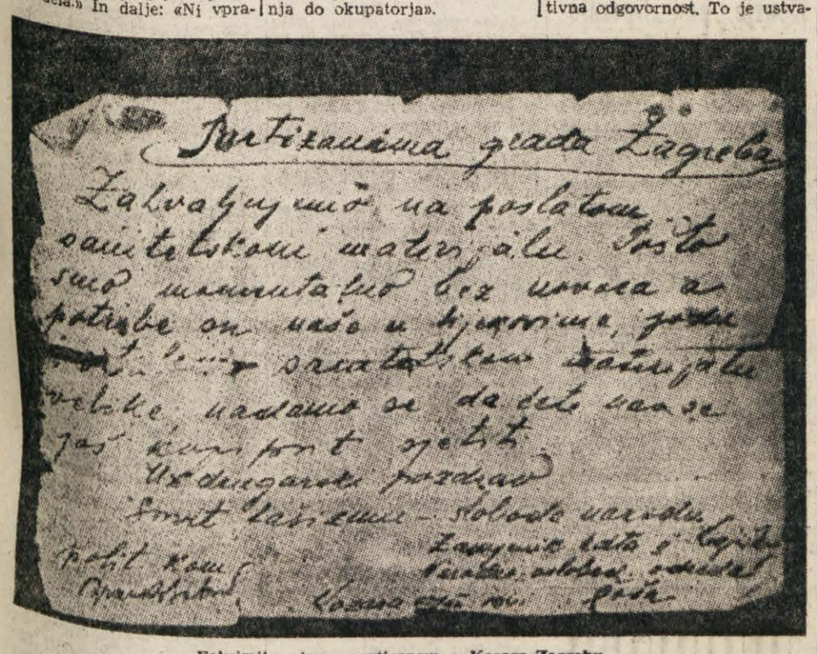

Faksimile pisma partizanom s Kozare Zagrebu

IZ SINDIKALNEGA ŽIVLJENJA DELAVCEV V ISTRSKEM OKROŽJU

145 PODRUŽNIC Z 10.453 ČLANI

V 13 podjetjih je bilo razdeljenih 1,638 000 dinarjev dobička
Večerne gimnazije v Kopru in Bujah obiskuje 250 delavcev

V januarju 1951. je bilo v Istrskem okrožju 145 sindikalnih podružnic s skupno 10.453 člani. Vseh zaposlenih delavcev raznih kategorij pa je bilo v okrožju skupno 10.858.

Ena izmed prvih večjih akcij so bile tajne volitve v vse sindikalne organe. To so bile prve demokratične volitve izvedene na podlagi pravilnika.

V marcu so bile končane vse priprave za volitve delavskih svetov, ki so potem sprejeli v upravljanje in vodstvo tovarne in podjetja. To je bil eden izmed najvažnejših dogodkov v sindikalnem življenju delavcev Istrskega okrožja v preteklem letu.

Vzporedno z rednimi letnimi občnimi zbori je bil izvoljen okrajni sindikalni svet, ki je bil prej sestavljen iz samih profesionalcev.

V času volitev so bile v 30 sindikalnih podružnicah izvršene nekatere spremembe. Tako so se odločile od sindikata kulturnih delavcev politične in socialne ustanove in so bili vključeni v sindikat delavci ljudskih ustanov, Radiofonija in novinarji pa so ustanovili avtonomno podružnico.

Z uvedbo novih gospodarskih ukrepov, ki so zahtevali nove oblike dela in odpravo starega načina razdeljevanja nalog po oddelkih, se je uvedla kolektivna odgovornost. To je ustvarilo pogoje za sestavo raznih komisij z nalogo reševanja tekočih vprašanj. Bili so ustanovljeni mestni sindikalni sveti v Izoli in Piranu, ki delajo na prostovoljni podlagi. Ker se je pokazalo, da ti dobro delujejo, se bodo enaki mestni sindikalni sveti ustanovili tudi v Kopru in Umagu.

Važna je med drugim tudi reforma, ki je že skoro dovršena med sindikalnimi organizacijami učiteljev in profesorjev. Ustanavljajo se namreč nekaka združenja učiteljev in profesorjev, ki bodo imela iste pravice in dolžnosti kot ostale sindikalne organizacije. S tem jim bo olajšano sindikalno delovanje pri dviganju poklicnega in političnega znanja.

Z namenom, da se usposobi in preceni zmožnosti delavskih svetov za upravljanje tovarn in podjetij in spozna njihova mnenja, so bili v številnih sindikalnih podružnicah organizirani sestanki in posvetovanja z odgovornimi organi vodstva. Uspehi teh posvetovanj so bili pozitivni, ker so bili dani dobri predlogi, ki so bili potem upoštevani pri sestavljanju novih odlokov.

Z uvedbo novih ekonomskih ukrepov se je delavnost v podjetjih in obratih precej izboljšala. Prej so bila v velikj večini pasivna, po novem sistemu pa so postala aktivna. Najbolj zgovoren dokaz temu je prva delitev dobička, ki je bila za dvomesečje avgust-september v 13 podjetjih in obratih in je bilo razdeljenih 1 milijon 638.001 dinarjev.

Pred izvolitvijo delavskih svetov je bilo delo organizirano po sistemu brigad in po normah. Kasneje je bilo, uvedeno tudi akordno delo. Vse pa je težilo za znižanjem cen izdelkom, za izboljšanjem delovne discipline in štednjo surovin.

Sindikalna organizacija je sodelovala tudi pri pripravljanju osnutka novega odloka o socialnem zavarovanju. Na sestankih svetov in sindikalnih počružnic so prišli na dan dobri predlogi, ki so bili potem upoštevani.

Za kulturni dvig članov je več sindikalnih podružnic odprlo rdeče kotičke. Sindikalna organizacija je poskrbela tudi za splošno izobrazbo svojih članov. V sporazumu s Poverjeništvi za kulturo pri okrajnih ljudskih odborih v Kopru in Bujah so bile odprte večerne delavske gimnazije, katere obiskuje 250 delavcev, Slovencev, Italijanov in Hrvatov.

Sindikalni podružnici avtoprevoznih podjetij v Kopru in Bujah in gradbenega podjetja «Edilit» so poskrbele posebno za šoferski kader s tečaji za šoferje. Druge sindikalne podružnice pa se poleg drugega zanimajo za športno udejstvovanje.

V tekočem letu se bo delavnost sindikalnih podružnic na vseh področjih še povečala, tako da bodo člani pridobili še več kulturnega, strokovnega, političnega in poklicnega znanja.

KULTURNE VESTI

Zagrebški igralec Tito Strozzi praznuje 30-letnico umetniškega delovanja. Izhaja iz igralske družine, saj je bila njegova mati prvakinja zagrebške drame več desetletij. V svoji gledališki karieri je Strozzi igral 230 različnih vlog, a režiral nad 200 dramskih in opernih del. Uveljavil se je tudi kot pisatelj in napisal poleg večjega števila novel 12 iger ter dramatiziral ali prevedel dela iz domače in svetovne literature.

* * *

Državna založba Slovenije je pred kratkim izdala Gradnikov prevod klasičnega speva «Smrt Smail-age Čengića», velikega hrvatskega pesnika Mažuranića. Predgovor je napisal prof. Anton Barac, ilustriral akademski slikar Marij Pregel, opremila pa arh. Jakica Accetto.

Mažuraničev spev je doživel nad 40 izdaj in 16 prevodov.

* * *

Prvakinja zagrebške opere Dragica Martinis, ki je v jeseni nastopila tudi v «Verdi», je gostovala na Dunaju v Verdijevi operi «Moč usode» in dosegla velik uspeh.

* * *

Izšel je ponovno v slovenščini Nušičev «Pokojnik», ki ga je odlično prevedel Mile Klopčič. Srbskega komediografa Nušiča poznamo v Trstu po «Pokojniku» ter po letos tako uspeli komediji «Gospa ministrica», ki jo je igralo SNG.

POPRAVEK

V zaporednih člankih o polemiki za slovensko šolstvo, ki so izšli na uvodnem mestu na tretji strani našega dnevnika, in sicer od 30. januarja do 2. februarja se je vrinilo nekaj tiskovnih napak.

V članku od 30. januarja bi se moralo glasiti: **zakonite** osnove in ne «osnovne»

31. januarja: ali naj po **zmagi** nad fašizmom in ne «po zaslugi»

togo upoštevanje in ne «tako»;

imajo Slovenci zelo **slabe** izkušnje in ne «dobre»

do njenih **skrajnih** in ne «okrajnih» meja;

1. februarja: še **eno** tako dejstvo in ne «na».

"ISKRA"-KMEČKA-DELOVNA ZADRUGA V DAJLI

Kot daljna, od našega današnjega življenja odmaknjena pravljica je bilo življenje kolonov na obširnih posestvih nekdanjega samostana Benediktincev v Dajli. Trije kapucinarji — Benediktinci so uživali sadove dela 300 ljudi, kolonov.

Na obširnem zemljišču je bila leta 1948 ustanovljena KDZ «Iskra», v katero je vstopilo 12 družin. Danes je v zadrugi 15 družin. Skupno imajo 120 hektarov zemlje, od teh je 64 njiv in vinogradov in 56 travnikov in gozda. Vinskih trt imajo 35.430 in 1380 oljčnih dreves. Goveje živine imajo zadrugarji danes 37 glav in še 102 ovac.

Kako je vplivala dobra in razumna obdelava zemlje, je najbolj razvidno iz številk pridelkov, ki jih navajamo za primerjavo:

L. 1950 so pridelali	pšenice	247 stot.,	l. 1951 pa 322 stot.
» » » »	ječmena	14 »	» » » 39 »
» » » »	ovsa	2 »	» » » 4 »
» » » »	koruze	32 »	» » » 80 »
» » » »	krompirja	40 »	» » » 215 »
» » » »	paradižnika	6 »	» » » 60 »
» » » »	čebule	— »	» » » 35 »
» » » »	krme mešane	250 »	» » » 600 »

Predvidevali so 59.760 kg grozdja, pridelali pa so ga 61.512 kg kar je pripisati dobremu obdelovanju vinogradov. Pridelek oljk pa je bil za 60 stotov višji od predvidenega, kar je zasluga zadrugarjev, ker so olike pravilno in pravočasno obrezali. Pridelek pšenice je bil 20 stotov na hektar.

Skupna vrednost vseh pridelkov je znesla nad 7 milijonov dinarjev. Na delovni dan so zadrugarji dobili 598 dinarjev, vštetih stimulacijski boni.

Na občnem zboru so člani sklenili, da bodo od 7 milijonov bruto dohodkov dali 1,452.120 za razne fonde svoje zadruge. Od teh so odločili 174.254 din za socialni fond, 29.042 za fond kulture, 68.600 za rezervni fond, 800.000 v fond amortizacij, itd. Ponovno so tudi izvolili za predsednika zadruge tovariša Guerrina Farleta, ki je dober gospodar kot je splošno mnenje vseh članov zadruge.

Radarske naprave za usmerjanje letal

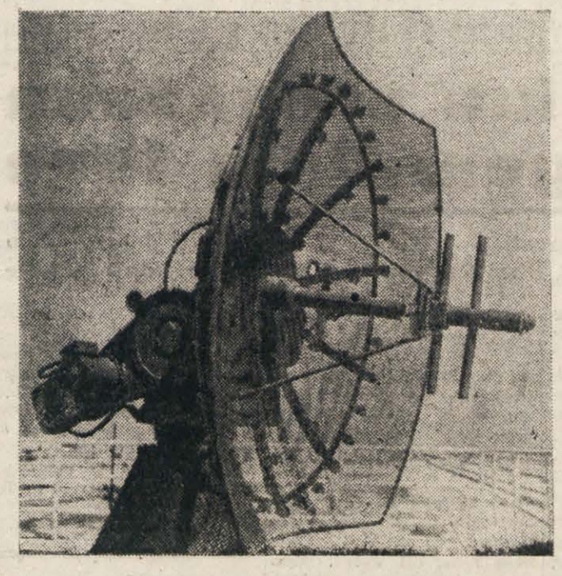

Nadzorstvo nad pristajanjem letal z letališč je rešilo že marsikaterega jeklenega ptiča pred katastrofo - Električni valovi kažejo opazovalcem lego in gibanje letal - Stalna zveza po radiu med piloti in opazovalci na letališču - Radarske naprave so nameščene na tovornih avtomobilih, kar pomeni, da nova tehnična pridobitev ni vezana na letališča

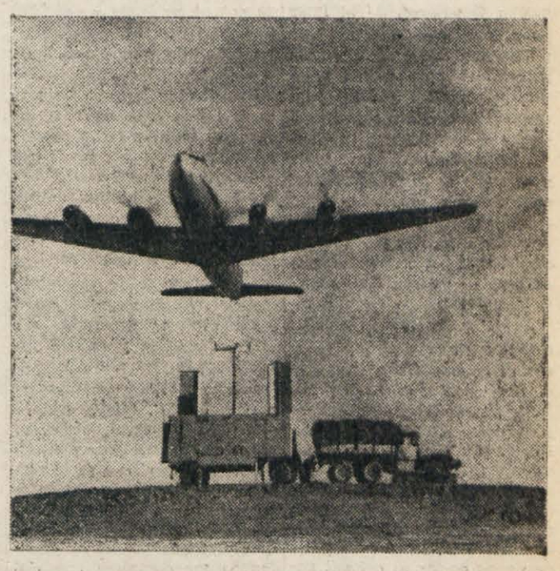

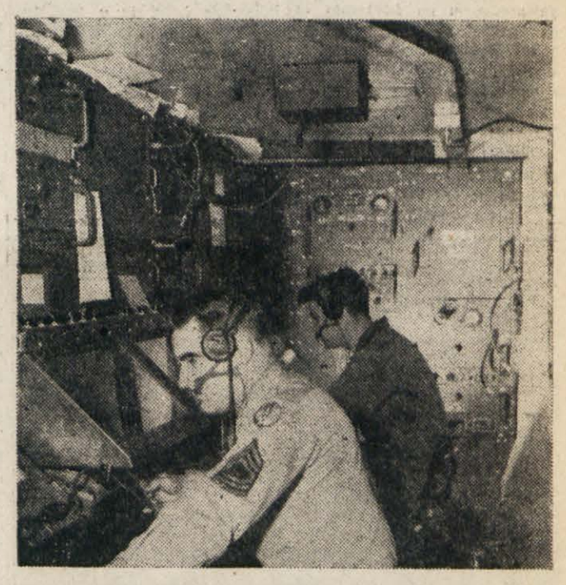

Danes uspešno uporabljajo radarske naprave za pristajanje letal ponoči ter ob slabem vremenu. Vsa večja ameriška letališča razpolagajo s sodobno radarsko opremo. Radarska antena, ki jo vidimo na prvi sliki, se vrti s precej veliko hitrostjo in oddaja električne valove. Te valove odbija letališču letalo, ki se mu bliža, sprejemajo pa jih na kontrolnem stolpu letališča na svetlikajoči se plošči ali s posebno napravo s kazalci. Odbiti električni valovi natančno pokažejo opazovalcem v kontrolnem stolpu letališča lego in gibanja posameznih letal.

Naprave za sprejemanje radijskih valov so tudi na posebnih tovornih avtomobilih. Druga slika nam kaže tako štirimotorno letalo, ki leti nad avtomobilom in priklopko, na kateri je radarska antena ter radijski oddajnik za obveščanje letalcev in obveščevalcev v kontrolnih stolpih. Navpične predmete na obeh koncih priklopke sta radarski anteni, v sredini pa je antena radijskega oddajnika. V tovornem avtomobilu, prikritem s plahto, je električni generator, ki proizvaja tok za pogon radarskega in radijskega oddajnika v priklopnem vozu.

Tretja slika nam kaže notranjost pokritega tovornega avtomobila, postavljenega na robu nekega ameriškega letališča. Opazovalca ameriških vojaških letališč sledita na svetlikajoči se plošči letu letala.

Četrta slika nam kaže radijski sprejemnik opremljen s kazalci. Kazalec, ki je v sredini desne plošče radarskega sprejemnika, kaže, da je letalo usmerjeno točno proti letališču, kazalec na levi strani pa kaže, da leti letalo previsoko.

Ta sodobni radarski sistem, ki so ga uvedla ameriška letališča za pristajanje letal ob vsakem vremenu, tudi v najbolj gosti megli in temni noči imenujejo «Nadzorstvo nad pristajanjem letal z letališča». Opazovalci v kontrolnih stolpih na letališčih in piloti letal imajo na ušesih slušalke, v rokah pa držijo mikrofon, da lahko vzdržujejo stalno medsebojno zvezo po radiju.

Prispevki za «Teden našega dijaka»

Pertot Antonija 100, Pangerc Olga 500, Pertot Malka 300, Portograndi Jelica 300, Jankovič Vlasta 300, Pertot Stanko 300, Pertot Albina 100, Martelanc Tončka 120, Pertot Stojan 50, Milič Marija 200, Starec Marijo 200, Sčuka Lojzka 200, Janković Mara 50, Gregorič Pierina 100, Pangerc Darma 100, Taučer Josip 200, Pertot Riko 300, Brus Marija 500, Daneu Zorka 500, Znidersič Friderik 500, Pertot Marija 200, Majcen 50, Znidersič Zora 200, Cok Dora 200, Obersnel 200, Cunja Silva 150, Rupel Marija 100, Godnič Ana 100, Taučer Franci 100, Daneu Franc 100, Starc Marija 50, Uršič Olga 100, Milič Stanko 150, Cerne Aleksandra 100, Pertot Franc 100, Znidersič Olga 200, Urbančič Pepka 150, Jagodic Vida 300, Kocjan Nado 500, Krek Franc 100, Starec Pepka 100, Milanič Adolf 500, Gulin 100, Pertot Andrej 100, Janoušek 1000, Pertot Vida 300, Pertot Milka 100, Sacchetti 100, Martelanc Marija 150, Martelanc Justina 200, Prašelj Rafaela 200, Pertot Koštantin 500, Gerlanc Mario 500, Cesarek Stanko 200, Mlač Josip 250, Milič Milko 300, Stefanja Mario 200, Dekleva 200, Sturm Hermina 100, Tihodolski 200, dr. Strukelj 1000, Guštinčič 100, Ciort 200, Stefančič 300, Cenčič Ana 300, Martelanc Ferdinand 200, Meden-Nerdin Gizela 300, Makovec - pekarna 200, N.N. 1000, N.N. 500, Nardin Anton 500, N.N. 1000, Vecchi Maria 200, Barič Emilija 100, Cok Alojz 100, Mozetič Karel 500, Pertot Zvonko 300, Starc Jurij 200, Kobal Antonija 100, Mozetič Nando 100, Brecelj Karmela 100, Mozetič Marija 100, Stoka Ana 100, Martelanc Klara 200, Vodopivec Ani 200, inž. Starec Ilir 1000.

Bogatec Emilija, Briščki Lir 300, N.N., Opčine 200, Prosen Emilija, Trst 500, Maver Vida, Boljunec 200, Kenda Pavla, Nabrežina 168, Crnjava Josipina, Gabrovica 200, Sancin Peter, Dolina 200, Vodopivec Ivana, Trst 100, N. N., Opčine 200, Maver Vida, Boljunec 100, Bogatec Emilija, Briščki 200.

MEDJAVAS: Pernarčič Anton lir 200, Legiša Anton 200, Ferfolja Matilda 100, Legiša Nela 100.

RICMANJE: Komar Mihael 500, Rojc Liljana 100, Hrvatič Antonija 50, Drganc Josipa 50, Hrvatič Marija 100, Kjuder Karel 100, Vatovec Marčela 100, Žerjal Josipa 100, Petaros Antonija 100, Petaros Marija 50, Žuljan Josip 100, Tomažič Zofija 50, Hrvatič Genovefa 100, Semenič Stefanija 50, Pregarc Zofija 25, Hrvatič Antonija 50, Petaros Marija 100, Žuljan Vida 100, Kuret Antonija 100, Berdon Angela 100, Pregarc Zofija 30, Zafran Antonija 50, N.N. 100, Švara Marija 100, Kuret Elizabeta 70, Komar Rozalija 100, Cej Rihard 100, Kuret Erminija 50, Hrvatič Marija 100 Pregarc Božena 50, Švara Ana 100, Pregarc Andrej 500, Zafran Andrej 50, Žuljan Ernesta 50, Senica Josip 25, Kuret Marija 30, Kuret Anton 25, Žuljan Amalija 50, Cijak Josipina 50, Komar Josipa 50, Kuret Antonija 500, Hrvatič Josip 200, Gerdina Anton 100, Gabrijelčič Jelka 100.

SV. KRIŽ: Valetič Frančiška lir 150, Počkar Danica 100, Košuta Edi 150, pros. društvo sv. Križ 2000, Košuta Rudi 100, Sirk Zofija 200, Švab Olga 100, Semec Ana in Jakob 500, Stefančič Ivana 100, Ukmar Ivan 100, Semec Ivana 100, Ukmar Josip Marija 200, Žerjal Danila 150, Žerjal Marija 100, Žerjal Franc 100, Hutter Liljana 100, Tretjak Ivan 100, Tence Juljian 100, Sonce Marica 100,

Gibanje prebivalstva ljudske republike Slovenije

86.129 ŽENSK VEČ KOT MOŠKIH - POVPREČNA STAROSTNA DOBA 55,32 LET

Starostni sestav prebivalstva ima velik pomen za biološka, zdravstvena, gospodarska in druga raziskovanja. Zato je njegovo ugotavljanje med bistvenimi znaki vsakega splošnega popisa. Ker se vrše prava ljudska štetja na našem ozemlju od leta 1857 dalje poznamo starostno sestavo naših ljudi šele od tedaj: pri prvih popisih so bili podatki še slabi in jih je tudi težko točno ugotoviti za današnje ozemlje LR Slovenije vendar dajejo splošni pregled, da moremo zasledovati vse izpremembe do današnjih dni.

Kako je prebivalstvo razdeljeno po starosti, določajo rojstva in smrti. Letnik za letnikom se po rojstvu manjša zaradi smrtnih primerov, dokler končno ne izumre; enako število ljudi, kot se jih rodi, tudi umre. Gre torej samo za odložitev smrti in ta časovna razlika med rojstvi in smrtnimi primeri odloča o številu ljudi in njihovi starostni sestavi.

Na splošno opazujemo, da je starost ljudi vedno višja. Raziskovalci so po okostjih iz starih grobišč ugotovili, da je bila povprečna starost Rimljanov okrog 21 let. Danes je povprečna starost v naših krajih za deset let višja in se stalno dviga, pri čemer je ta dvig pri ženskah večji kot pri moških. To trditev moremo podpreti z ugotovitvami pri popisih. Vzemimo za primerjavo podatke prvega točnejšega popisa na našem ozemlju iz leta 1880 in pa zadnja dva popisa iz let 1931 in 1948. Sicer smo upoštevali pri prvem popisu samo prebivalstvo slovenskega ozemlja brez Prekmurja, pri popisu 1931 pa brez Primorske, vendar je zaradi izenačenosti prebivalstva na našem ozemlju ta razlika nebistvena za naše ugotovitve. Povprečna starost je bila pri teh popisih v letih:

Popis	Moški	Ženske	Skupaj
1880	28,54	28,83	28,69
1931	28,29	29,93	29,14
1948	29,79	31,83	30,87

Iz medsebojne primerjave teh podatkov vidimo, da se povprečna starost dviga, in sicer se je v kratkem razdobju med zadnjima popisoma dvignila mnogo bolj kot prej v 50 letih. Pri popisu leta 1880 je bila povprečna starost žensk za 0,29 leta večja kot moških, pri popisu 1931 že za 1,64 leta in pri zadnjem popisu leta 1948 za 2,04 leta kar ima za posledico vedno večje število žensk v primeri z moškimi; pri popisu leta 1948 so v Sloveniji našteli 86,129 žensk več kot moških.

Vzrokov, da se starost ljudi dviga, je več. V prvi vrsti je treba omeniti napredek medicinske znanosti ter izboljšanje higienskih razmer med prebivalstvom, kar je predvsem zmanjšalo nekdaj veliko otroško umrljivost; nadalje je treba poudariti tudi izboljšanje gospodarskih in socialnih razmer, kar vse vpliva na zmanjšanje umrljivosti in s tem na podaljšanje življenja.

Povprečne starosti, ki pomeni srednje število let starosti, kolikor jih odpade na enega človeka, ne smemo zamenjati s povprečno dobo doživetja; to pomeni srednje število let življenja, ki odpade na vsakega novorojenega otroka. Ta doba je večja kot povprečna starost in se izračuna s pomočjo tablic umrljivosti. Za prebivalstvo v Sloveniji znaša povprečna doba doživetja 55,32 leta, in sicer za moške 52,73 leta, za ženske pa 57,61 leta. Da moremo presoditi te podatke v mednarodnem merilu, navajamo, da znaša povprečna doba doživetja v Švici 64,82 leta, v USA 63,75 leta itd., torej je ta doba doživetja po kulturnih državah že zelo visoka in se v zadnjem času naglo dviga.

Kakšna je starostna razdelitev prebivalstva Slovenije v primerjavi z drugimi našimi ljudskimi republikami, nam pokaže naslednja tabela, kjer je navedena starostna razdelitev prebivalstva po odstotnih deležih (po podatkih popisa iz leta 1948):

	0—14 let	15—59 let	60 in več let
Ljudska repub.			
Slovenija	28,4	60,7	10,9
Hrvatska	28,9	61,2	9,9
Srbija	30,5	60,7	8,8
Bosna in Hercegovina	42,0	53,1	4,9
Crna gora	38,3	52,2	9,5
Makedonija	38,0	53,0	8,7

Starostna sestava prebivalstva je v Sloveniji, Hrvatski in Srbiji precej podobna, zelo se pa razlikuje od ostalih treh republik Jugoslavije, ki imajo vse izredno mnogo mladine in manj ljudi v dobi delazmožnosti. V Bosni in Hercegovini je tudi prav malo starih ljudi.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved napoveduje pojačenje severovzhodnika, ki bo ohranil jasnino. Temperatura bo še nekoliko padla. Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 7.2; najnižja — 1 stopinjo.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: Jug. cone Trsta: 20.00: G. Verdi: «Otello», opera v 4 dejanjih. — Trst II.: 18.15: Čajkovski: Serenada v C-duru. 20.02: Večerni koncert. — Trst I.: 11.15: Od Montmartra do Harlema. 18.30: Novodobne pesmi. — Slovenija: 16.00: poje ženski zbor S stoletja. 17.10: Narodne pesmi Mojstri orkestra 19.KCD «F. Prešeren iz Kranja.

INTER JE SAMO NA TRENUTKE POKAZAL SVOJO KVALITETO: 3:1 (0:1)

Triestina pregažena v drugem delu igre

Triestina igrala brezvoljno - Neverjetna množica v drugem delu moralno uničena - Domače moštvo zopet pri dnu tabele

Kakšen bi bil končni rezultat, če bi Ispiro in De Vito ne zapravila ugodni priliki? Človek bi moral biti prerok, da bi odgovoril na to vprašanje. Toda v najboljšem primeru bi bili trije goli v korist domačinov in ker so tudi gostje trikrat odprli Nuciarijevo svetišče, bi Triestina v najboljšem primeru odšla z igrišča lahko celo z neodločenim rezultatom. To so le gole predpostavke; možno je namreč, da bi Inter po prejetih golih moralno klonil, pa tudi, da bi še z večjim poletom in brez lepih, a v bistvu nesmiselnih podajanj, šel milanski gost z večjo probojno silo v borbo.

Triestina je prišla na igrišče z ogromno voljo do zmage, toda s strahom v kosteh. Kljub temu je takoj začela z napadi in prodrla, toda se je — zaradi nervoznosti prvič in nezmožnosti drugič — vsaka akcija razbila v nič.

Ko je prešla v napad napadalna petorica Interja, je v obrambi domačinov zazvonil alarmni zvonec: vedno pripravljena pa sta Zorzin in Bellomi preprečila, da bi žoga prišla do Nuciarija. Kot dokaz lahko omenimo, da je Nuciari v prvem polčasu ubranil eno samo res nevarno žogo, ki jo je proti mreži poslal povsod prisotni in izredno hitri Nyers. Krivda, da napad gostov ni deloval pade predvsem na Lorenzija in delno tudi na Skoglunda, ki sta z brezštevilnimi podajanji zaplačevala igro in tako dajala možnost tržaškim branilcem, da so vedno pravočasno preprečili napadalčem streljanje.

Tržaški napad je z lahkoto prodiral skozi nasprotno obrambo, a žal Petrozzi in De Vito nista bila kos svoji nalogi.

Kljub vsemu pa je Triestina prevladovala in Ispiro je imel ugodno priliko. Srednji napadalec je dobil žogo, jo poslal nekaj metrov naprej, prodrl skozi obrambo in se znašel sam pred vratarjem. Toda žogo je namesto v mrežo mož poslal nad prečko. Izgovarja se, da je žogo zaradi neravnega terena odskočila in mu nerodno priletela na nogo. To je bila najugodnejša priložnost dneva. Samo še enkrat bo imela v nedeljski igri Triestina nekaj podobnega, toda tokrat bo zapravil De Vito.

Triestina je kljub lahki premoči igrala brez volje in ne živo ter borbeno kot v preteklih tekmah. Možno je, da sta tega kriva Petrozzi in De Vito, ki sta stalno izgubljala ugodne žoge. Začela je prevladovati nervoznost, ko je padel prvi gol. Petrozzi je poslal žogo na krilo, kamor se je premaknil Petagna, ki jo je takoj poslal proti vratom; Ciccarelli je z močnim strelom presenetil nasprotnega vratarja.

Sele v drugem polčasu so se gostje zbudili; tedaj domačinom ni preostalo drugega, kot da so občudovali igro nasprotnikov, kajti do žoge so le redkokdaj prišli in še tedaj so jo po zaslugi nasprotnikov kaj kmalu izgubili. Tako je Inter nemoteno gospodoval na celem igrišču ter domačine izigraval kakor je hotel in v kratkem razdobju izenačil, prešel v vodstvo in rezultat še povečal.

Začel je Lorenzi, ki je žogo, katero je Fattori že streljal proti golu, neubranljivo poslal v mrežo. Njemu je sledil Nyers, ki je prehitel dva branilca in se tako sam znašel pred Nuciarijem: strel in gol. Končno je prišel še na vrsto Broccini, ki je z močnim strelom poslal žogo (Nuciariju je ušla iz rok) tretjič v mrežo.

Od tedaj naprej samogovor gostov, ki so predvajali akademsko igro; bilo je, kot bi bili edino oni na igrišču. Od Triestine so bile samo še sence, ki so se podile za žogo.

Končni žvižg je domačine, trudne in obupane, rešil hujšega poraza.

D. M.

Nuciari je z dobrim refleksom ubranil ostri Nyersov strel.

NEPRIČAKOVAN PODVIG

Udinese v Neaplju: 2-1

Kot smo že pisali je Udinese v najboljši postavi zmožna velikih podvigov. V naši prognozah smo rekli, da bi lahko Udinese, dosegla malo presenečenje in delni uspeh. V Neaplju pa se je na igrišču dogodilo zelo veliko presenečenje.

Domače moštvo je bilo ves prvi polčas v prednosti, dokler ni v 33 minuti prišlo v vodstvo. Krieziu je pobegnil po desnem krilu, poslal precizno na center, kjer je Astorri brez posebnih težav dosegel z glavo prvi gol. Strel je bil nebranljiv in Brandolin tako za gol ni kriv. Udinese je nato prešla v protinapad, ki je v 42. minuti — po zapravljenih priložnostih Soerensena in Baccija — dosegel uspeh. Rinaldi je izenačil za Udinese po lepem predložku Baccija.

V drugem polčasu je solidna furlanska obramba uspešno vzdržala napade Napolija, ki je na vse načine skušal najti pot do uspeha. Tedaj nenadna protinapadna akcija, ki se je začela pri Bacciju, nadaljevala pri Soerensenu in končala uspešno pri Rinaldiju. 2:1. Bili smo v 39. minuti drugega polčasa, samih 6. minut pred koncem igre. Zmaga je bila že v rokah gostov?

Ne, pisala se je 43. minuta, ko je sodnik Canavesio — strahotnem obleganju vrat Udinese videl zadosten prekršek, da je dosodil enajstmetrovko. Amadei je ob veliki nervoznosti soigralcev žogo streljal v prečko. To je bila zadnja epizoda neapeljske tekme, ki je prinesla Udinese dve dragocenih točki.

Ako Furlani na nedeljski tekmi ne bi zmagali, bi bili od petnajstih točkah avtomatično v družbi štirih obsojencev. Z zmago pa je moštvo iz Vidma izven nevarnih motivirij in ima povrh vsega še lepo možnost na drugi dve točki, ko bo prihodnjo nedeljo igralo doma, poleg tega pa še odloženo tekmo proti Torinu.

Kljub vsemu preveliko spanje le ne bi koristilo, saj se tudi moštva, ki so na lestvici za Udinese, z vsemi silami borijo za izhod iz nevarne cone. Triestina igra zadnje čase bolje, Lucchese je zmagala na tujem igrišču proti Atalanti, medtem ko ima Bologna dve tekmi manj od drugih moštev in bi tu lahko zaslužila tudi vse štiri točke.

Za zaključek lahko rečemo, da Udinese še ni izven nevarnosti, vendar, da ostane pozitivna nedeljska tekma, ki je dvignila moralo pri celem moštvu.

VELIKO PRESENEČENJE NA NAM ZNOTENIŠKEM TEKMOVANJU V BOMBAYU

JAPONKE OSVOJILE svetovno prvensivo

BOMBAY, 4. — Japonska ekipa je zmagala v tekmovanju za pokal Corbillon, (za ženskega svetovnega ekipnega prvaka v namiznem tenisu). Mali in hitre Japonke, ki predstavljajo največje dosedanje presenečenje in odkritje, so porazile Anglijo s 3-0. To je bila že šesta zaporedna zmaga.

Zjutraj so Japonke gladko odpravile dvojčke Rosalind in Diane Rowe, tako v igrah posameznic kot pri dvojicah. Rezultati: T. Nishimura : Diane Rowe 21-14, 21-17. Nishimura-Narahara : sestre Rowe 21-14, 21-9. Ostali rezultati ženskega tekmovanja: Madžarska je porazila Indijo s 3-0, Avstrija pa Hong Kong, pravtako s 3-0.

Pokal Swaythling (moško ekipno prvenstvo): Francija-Portugalska 5-0, Nemčija-Pakistan 5-2, Singapur-Čile 5-1, Anglija-Indija 5-1, Madžarska-Hon Kong 5-2.

BOKS

Robinson - Maxim za naslov srednjetežke kategorije

NEW YORK, 4. — Svetovni prvak srednje kategorije Ray Sugar Robinson in svetovni prvak srednjetežke kategorije Joe Maxim sta sklenila dogovor za dvoboj za naslov prvaka srednjetežke kategorije. Borila se bosta v poletju, pogodbo pa bodo podpisali 20. marca. Tako piše list «Erie Dispatch», katerega je baje obvestil sam Maxim.

NAJNOVEJŠE VESTI IZ OSLA :

Obilica problemov

OSLO 4. — Med neprestanim prihajanjem tekmovalcev, oblasti in turistov išče organizacija zimske olimpiade pot do čim manjše zmede in nereda. Problemi nastajajo vsak trenutek. Poglejmo zadnjega. Vse je bilo pripravljeno za sprejem nemških tekmovalcev. A njih na letališču ni bilo. Po dolgem iskanju se je izvedelo, da bodo šele danes odpotovali iz Muenchena.

Pred in v lokalih Sogna in Ila (štab tekmovalcev) je neprenehen vrvež. V Sognu so danes dvignili francosko zastavo v prisotnosti enega samega Francoza. Vodja stavb se pritožujejo nad nepričakovanimi prihodi. Tako so Švicarji prijavili karavano 92 udeležencev, prišlo pa jih je preko sto.

Skupne delavcev urejajo stačiona Bislet in Jordal. V glavnem odstranjujejo sneg z nepokritih tribun. Na dan začetka iger bo vse v redu.

Današnji dan je bil prekrasen, sonce močno. Tekmovalci so lahko trenirali v prijetnejšem okolju, kakršnega so pričakovali na «ledenem severu».

Popoldne je župan Osla Brynjulf Bull sprejel zastopnike španskega, čilskega, romunskega, italijanskega, kanadskega in argentinskega moštva. Italijane so občudovali zaradi okusnih enotnih krojev.

Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju

Seibt vodi med moškimi

DUNAJ, 4. — Na evropskem prvenstvu v umetnem drsanju vodi pri moških obveznih figurah Avstrijec Hellmuth Seibt. Dvanajstletni Francoz Alain Giletti je na četrtem mestu. Vreme je bilo prekrasno, led izvrsten. Sodniški zbor homogen, le Finec Jacobson včasih drugače formulira sodbe kot ostali. Jutri zjutraj obvezne figure za ženske, zvečer moška prosta sestava in pari. Moški vrstni red:

1. Hellmuth Seibt (Avstrija) 121,91 točk, 2. Carlo Fassi (Italija) 118,39, Michael Carrington (V. B.) 109,42, 4. A. Giletti (Fr.) 101,57, 5. Felsenreich (Av.) 98,65, 6. Fikar (CSR) 97,96, 7. Stein (Nem.) 97,17, 8. Lossli (Sv.) 87,21, 9. Gzako (Madž.) 85,23, 10. Loichingher (Nem.) 78,73 točk.

Sodnik Tassini pretepen v Legnanu od "neznancev"

MILAN, 4. — V Legnanu še nadalje vlada ljudska razburjenost zaradi včerajšnje nogometne tekme Legnano-Bologna, ki je bila nekaj minut pred koncem prekinjena.

Pozno popoldne se je zbrala velika množica pred magistratom in glasno zahtevala županovo intervencijo proti slabemu sojenju v nedeljski tekmi.

Včeraj okoli polnoči se je dogodil neljub incident. V bližini kolodvora so pretepli sodnika Tassinija, krivca te revolucije v kozarcu vode. Mirnejši sprehajalci so rešili sodnika, ki je v zadnjem trenutku ujel vlak. Tassini je bil laže ranjen.

NOGOMETNI TURNIR ZDTV

Giuliana ter Inter nedeljska zmagovalca

Tekmo med Olimpijo in Auroro so prekinili - Ilir je izgubila previsoko

S tekme Olimpija - Aurora. Vratar je žogi spremenil smer.

GIULIANA - ILIRIJA 5:1 (2:0). Že v 7. minuti je prišla Giuliana po osebni akciji Fonde v vodstvo. Igra je potem bila dobre pol ure umerjena in enakovredna ter je celo kazalo, da bo Ilirija izenačila, ko je v 30. minuti desno krilo Giuliane dalo drugi gol. V 7. minuti drugega dela igre je Fonda zaključil akcijo napadalne vrste s tretjim golom. Minuto kasneje Ilirija izsili korner, iz katerega je zaradi nesreče vratarja Colognatija Ilirija zabila častni gol. Vrsta je bila zopet na Giuliani, ki je povišala rezultat v 13. minuti z Enchellijem in v 17. minuti z Bartolinijem. Povrh vsega je Giuliana zastrelila še enajstmetrovko. Sodnik Soave je v 10. minuti drugega dela izključil Husija zaradi nekorektne igre.

GIULIANA: Colognatti; Fontanot, Job; Barcenini, Bilucaglia, Angelcme; Bartolini, Drioli; Fonda, Enchelli, Bernassi.

ILIRIJA: Ban; Cijek, Stoka; Trampuš, Hussu, Stoka; Bukavec, Puntar, Regent, Daneu, Meden.

* * *

INTERNAZIONALE - ZARJA 3:0 (1:0). Zarja je začela slabo. Že v 2. minuti je bila v deficitu zaradi Fondovega avtogola. V 30. minuti je Ge erutti dal drugi kol. Srednji napadalec Interja je prodiral proti vratom, kjer ga je nepravilno zrušil nasprotnikov srednji branilec. Enajstmetrovka je prinesla Internacionalu zadnji gol. Tekma je bila zaradi težkega igrišča tehnično slaba ob stalni premoči Internacionala. Sodil je Skerlavaj.

INTER: Giagli; Ziodato, Campagna; Negrini, Tronconi, Scavuzzo; Jacobini, Carisi, Generutti, Rossi, Graniere.

ZARJA: Gregori; Kalc, Federico; Ražem, Maver, Presel, Fonda, Križmančič, Gustin, Kalc, Maver, Počkar.

* * *

OLIMPIJA - AURORA 3:1 (1:1). **Prekinjena v 30. minuti drugega polčasa, ker je moštvo Aurore zapustilo igrišče.** Oboli 30. minute je sodnik Ponis izključil igralca iz moštva Aurore. Njegovi tovariši so prvo protestirali, nato nešportno zapustili igrišče.

V vodstvo je prišla Aurora zaradi slabe parade vratarja Zorzenona. Izenačila je Olimpija v 20. minuti po akciji napadalne petorice. Sodnik nato ob živahnem protestiranju ni priznal drugega gola Aurore. V 8. minuti drugega dela je domača zveza Olimpije dala drugi gol, nekaj minut kasneje pa Lazzari tretjega.

Kitajska pritožba

HELSINKI, 4. — Kitajska se pritožuje, da ni dobila vabila za udeležbo na olimpijskih igrah. Organizator je odgovoril, da morajo Kitajci izbrati olimpijski odbor, potem pa prositi za vabilo za igre.

* * *

MILAN, 4. — Na zasedanju italijanske teniške zveze so sklenili, da bo dvoboj za Davisov pokal Italija-Velika Britanija v Bologni. Seveda le pod pogojem, da V. B. premaga Jugoslavijo. Italija pa Egipt. V načrtu je mednarodni dvoboj Italija-Jugoslavija za igralce pod 21 leti, ki bi moral biti julija v Zagrebu.

ZADNJA POROČILA

DIPLOMATSKO TIPANJE V ANGLEŠKO EGIPTOVSKEM SPORU

MAHER PAŠA IZJAVLJA da so pogajanja «še daleč»

Povzročitelji izgredov pred vojaškimi sodišči - Dan brez incidentov na sueškem področju

KAIRO, 4. — Upanje, da bo skoraj prišlo do sporazuma v angleško-egiptskem sporu, je dodobra uplahnelo spričo izjave ministrskega predsednika Ali Maherja, ki je po dolgem razgovoru z egiptovskimi političnimi eksponenti izjavil na redki tiskovni konferenci, da so pogajanja z Veliko Britanijo še «zelo daleč». Sicer je namignil, da je Egipt pripravljen upoštevati vsako sprejemljivo osnovo za razvoj pogajanj in rešitev spora, toda na drugi strani je dal razumeti, da se egiptovski vladi prav nič ne mudi pričeti s pogajanji.

Angleški poslanik v Kairu Ralph Stevenson se je sinoči razgovarjal z načelnikom kraljevega kabineta Afifi pašo, nakar se je Afifi paša sestal z ministrskim predsednikom Ali Maher pašo. Uradni krogi trdijo, da se tako na eni kakor na drugi strani trudijo, da bi našli novo pot, ki naj bi dovedla do sporazuma med Egiptom in Anglijo. Omenjeni angleški diplomat in načelnik kraljevega kabineta sta baje obravnavala v glavnem nekatere britanske predloge, ki se ravno nanašajo na pospešenje pogajanj. Vsekakor pa se ne more trditi, da je bil v tem pogledu že dosežen kakšen uspeh. Ministrski predsednik Ali Maher, trdijo opazovalci, mora ravnati previdno, ker ima trenutno zagotovilo o podpori le s strani vafdistične stranke. Vse ostale stranke so mu postavile določene pogoje, ki mu zaenkrat ne puščajo prostih rok pri morebitnih pogajanjih z Angleži.

Tako n. pr. vztrajajo predstavniki stranke «Ashigga» na tem, da naj se nova vlada loti politike, ki bo odstranila Angleže iz Sudana, prinesla široko avtonomijo državi in s plebiscitom rešila sudansko vprašanje. Stranka Ashigga namreč vneto podpira težnjo združitve Sudana z Egiptom pod egiptovsko krono.

Po vesteh iz Washingtona je egiptovski poslanik v Washingtonu zaprosil danes za avdienco pri Deanu Achesonu. Uradnih vesti na račun tega sestanka še ni, domnevajo pa, da je obisk egiptovskega diplomata v zvezi z vprašanjem angleško-egiptovskega spora in načinom, kako naj bi v tem vprašanju prišlo do rešitve. Z druge strani pa ni bila nikjer potrjena vest, ki je bila razširjena po radiu, da je namreč egiptovski ministrski predsednik Ali Maher paša prejel vabilo, naj bi se oglasil v Washingtonu.

Po zadnjih vesteh iz Washingtona je egiptovski poslanik potrdil, da sta z Achesonom v resnici obravnavala možnost rešitve anglo-egiptskega spora. Toda to le pod pogojem, je poslanik izjavil novinarjem, da se tuje čete umaknejo iz Egipta in vzpostavi enotnost v dolini Nila. Glede ustanovitve poveljstva za Srednji vzhod, pa je dejal egiptovski poslanik, da bi se moralo tu brezpogojno upoštevati egiptovsko stališče in doslovno tolmačenje atlantske listine.

Iraški minister v Egiptu Nagujb El Raué Bej in minister Saudske Arabije Ibrahim Fadil sta danes izročila egiptovskemu ministrskemu predsedniku važna sporočila vlad. Obveščeni krogi so mnenja, da je ta korak v zvezi z nekaterimi posredovalnimi predlogi iranske in saudske vlade v angleško-egiptovskem sporu.

Iz Port Saida je danes odpotovalo v Anglijo 400 svojcev angleških vojakov, ki so nastanjeni na sueškem področju.

Skoro vse letalske družbe so zopet vzpostavile redne letalske zveze s Kairom, za kar gre zahvala egiptovskemu ministrskemu predsedniku, ki je ustregel zahtevam delegatov teh mednarodnih družb. Notranji minister Maragi Bej je dal strogo navodila, da se mora vsak vladni funkcionar, ki ima nalogo inšpicirati pri zasebnikih, izkazati s potrebno poverilnico, da s tem preprečijo zlorabe, ki so se jih v preteklih dneh posluževali neznanci.

Moskovska «Pravda» je v današnjem uvodniku ostro napadla ZDA in Anglijo ter jih obtožila, da so izrabili sobotne nerede v Kairu za zrušenje vafdistične vlade. Po pisanju «Pravde» iščejo Anglija in ZDA sedaj naklonjenost egiptovskih političnih eksponentov, ki naj bi jim pomagali pripraviti načrte za poveljstvo Srednjega vzhoda in zadušiti narodnoosvobodilno gibanje. Uvodnik je podpisal korespondent «Pravde» v Kairu, Habib.

V zadnjih 24 urah na področju Sueškega prekopa ni prišlo do incidentov. Nova vlada je izdala nalog za ustanovitev vojaških sodišč. Ta sodišča bodo obravnavala primere 800 oseb, ki jih je policija aretirala v zvezi z neredi v Kairu 26. januarja in morebitne povzročitelje novih izgredov.

Neurje nad Španijo in Belgijo

TUDELA, 4. — Reka Ebro je prestopila bregove in preplavila danes mesto Tudelo v Neverri ter pretrgala vse komunikacije s Panplono. Od leta 1871 je to najhujša poplava v teh krajih. Nekatere reke so narastle za celih 6 metrov ter razrušile obrambne nasipe. Reševalne skupine se vozijo v čolnih po mestu in rešujejo prebivalstvo. V nekaterih delih mesta je voda 2 m visoka.

Povzročeno škodo cenijo na 15 milijonov peset. Človeških žrtev doslej ni bilo.

BRUSELJ, 4. — Snežni metež je danes dopoldne pretrgal vse prometne zveze med prestolnico in pokrajinami. V osrednjem delu Belgije je zapadlo nad 30 cm snega. Zaradi snežnih zametov je iztiril vlak v Eminiku. Vsi vlaki prihajajo v Bruselj z večurnimi zamudami.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.30: «Tomahavk, bojna sekira», V. Heflin.
Excelsior. 16.00: «Otheello», Orson Welles in S. Cloutier.
Nazionale. 16.00: «Ana», Silvana Mangano, Ralf Vallone.
Fenice. 16.00: «Legenda o glasu», E. Randi in G. Lollobrigida.
Filodrammatico. 15.30: «Mesto na soncu», E. Taylor.
Arcobaleno. 15.30: «Polstoletna ježa».
Astra Rojan. 16.30: «Harvey», J. Stewart.
Alabarda. 16.00: «Na skrivaj v Trstu», E. Albertini, J. Sernas.
Armonia. 15.15 «Železna kronaj», G. Cervi.
Ariston. 14.00: «Nocoj stavka», Croccolo.
Aurora. 16.: «Rodolfo Valentino», **Garibaldi.** 14.30: «Živel bos, belec», R. Widmark, L. Darnell.
Ideale. 15.15: «Triije mušketirja», L. Turner in V. Heflyn.
Impero. 16.00: «Zbogom gospa Miniver», Green Garson.
Italia. 16.00: «Klienti moje žene», B. Hale.
Kino ob morju. Danes zaprto.
Moderno. 16.00: «Pozor! Bandit», G. Lollobrigida.
Savona. 15.00: «V srcu Severa», D. Foran.
Viale. 16.00: «Salon Mexico», Marga Lopez.
Vittorio Veneto. 16.00: «Tri tajne», E. Parker in R. Roman.
Azzurro. 16.00: «Nepremagljivi», G. Cooper in P. Goddard.
Belvedere. 16.00: «Dogodivščine Oliverja Twista».
Marconi. 16.00: «Onečaščena», D. Lamarr.
Massimo. 16.00: «Obsojeni», S. Eylers.
Novo cine. 15.30: «Normandija», J. Agar, P. Brian.
Odeon. 15.30: «Od Apeninov do Andov».
Radio. 16.00: «Lepov si, a te ljubim», P. Douglas.
Vittoria. 16.00: «Zalovanje se poda Elettrin», R. Russell.
Venezia. 15.00: «Dvoboj na soncu», J. Jones.
Kino v Nabrežini: Jugoslovanski film «Zastava».

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

SREDA, 5. februarja 1952

Ob 6. Jutranja glasba 6.15 Poročila. 11.30 Otroški kotiček: «Velikan Dragonjan». 12.00 Nove plošče. 12.30 Poročila. 12.45 Poje Gigi Marra. 13.15 Aktualna vprašanja. 19.45 Poročila. 20.00 Giuseppe Verdi: «Otello», opera v 4 dejanjih. 22.00 Lahka glasba. 22.30 Plesna glasba. 23.00 Zadnje vesti. 23.10 Lahka glasba za lahko noč.

TRST II.

8.00 Lahka glasba. 12.10 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Glasba po željah. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Čajkovski: Serenada v C-duru. 19.10 Sodobna glasba. 19.45 Poročila. 20.02 Večerni koncert. 20.45 Lahke melodije. 21.00 Thor Heyerdahl: Kon Tiki. 22.00 Bizet: Carmen 3. in 4. dej. 23.15 Poročila. 23.32 do 24.00 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.15 Od Monmartra do Harlema. 12.15 Pesmi. 13.30 Ritmični orkester. 14.25 Stari dunajski motivi. 17.30 Spored BBC: Londonski filharmonični orkester. 18.30 Novodobne pesmi. 19.15 Kralj mikrofona Bing Crosby. 20.30 Na dan z avtorjem. 22.45 Koncert kvarteta radia Trst I. 23.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA

11.00 Šolska ura za nižjo in višjo stopnjo. 12.00 Skladbe Franca Liszta: Madžarska rapsodija. 12.30 Poročila. 12.40 Zabavna glasba. 13.00 Fantovske in dekliške narodne pesmi. 14.00 Koncert lahke glasbe. 15.00 Poročila. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušajte! 16.00 Mojstri orkestra 19. stoletja. 17.10 Narodne pesmi poje ženski zbor SKCD «France Prešeren» iz Kranja. 18.30 Otto Nicolai: Vesele žene Windsorske, operni prerez. 19.00 Zabavna glasba. 19.30 Poročila. 19.40 Zabavna glasba. 20.00 Radijski feljton. 20.15 Koncert pianistke Velte Valt, čelista Antonija Janigra in pianista Carla Zecchija. 21.00 Ciklus predavanj iz literarne zgodovine Dr. Franceta Petre: Naturalizem. 21.20 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana.

NA ŠAHOUSKEM KONJIČKU PO KRASU

FRANCE MAGAJNA

Našim čitateljem dobro znani pisec zgodb o Barki in Brkinih nam je v nedeljo povedal, kaj je šahovski konjiček in kako bosta z njim jahala - Danes pa boste zvedeli, kako so Bujani nekoč vsako leto pred opasilom klobuke v gnojnici močili (zavoljo lepše oblike), iz katerega kraja je bil Martin Krpan doma, iz katerega pa sveti Peter in kako so Lahi radi imeli Košance ter zakaj so se sušiška dekleta pisatelju zamerila

2.

Potovanje skozi našo dolino proti vzhodu je zanimivo. Cesta teče sredi jabolčnih drevoredov in se razcepi šele v naši primorski Ribnici. Levi rokav krene proti Šenpetru, Postojni in Ljubljani, desni jo pa maha skozi Ilirsko Bistrico naravnost in po ovinkih na Reko.

Samotna je ta cesta, kakor nalašč ustvarjena za tiste, ki hočejo ustvariti kak sonet ali kako drugo po dobno budalost. Teče po desnem bregu reke Reke. Na njeni levi strani ni ničesar razen grmovja, na desni je pa pol ducata mlinov in vodnih žag. Moj konjiček bi rad, da bi skakala od mlina do mlina in popozabila na drugo. Ni bila slaba ta misel. Zanj bi se povsod dobil ščepec ovsa, zame pa klobasa. Ampak bila sva na znanstvenem potovanju in nisva bila svobodna. Iskala sva folklor in zanimivih dogodivščin, ne pa klobas in ovsa.

Potovanje proti Ilirski Bistrici ali še dalje ni obetalo nič dobrega. Tam nimajo niti krompirja ampak samo «kompir», ki ga ne okopavajo ampak «okopejvajo». Krenila sva raje v sončne bregove na levi strani.

Vasica Buje! Buje pri Košani, nič v krvnem sorodstvu z onimi Bujami v Istri. Vino ni Bujanom še pridobilo slovesa, pač pa bobovec, ki ga v dobrih sadnih letih pridelajo ogromne množine. Ko ni sadne letine se Bujani bavijo z domačo industrijo — izdelavo brezovih metel in lipovih žlic. Nekateri znajo izdelovati lepe «lajštane koše» in polentarje iz jesenovega lesa. Prav lepe umetnine, da vam rečem!

Buje so prva vas navzgor, kjer preneha vladati blagodoneči kraški «pej» in se začenja dolgočasni «pa». Tukaj se tudi stari ljudje preselijo iz ednine v množino. V Vremah in doli po Krasu je «oče rekel», na Bujah pa «so oče rekli». To onikanje seže le malo čez hribe na severovzhodu, ker že v Košanski dolini izgublja na valuti.

Največji bujski praznik je, kajpada, vaško opasilo — Florijanova nedelja, ki kraljuje v prvem tednu maja, ko jablane cvetejo. Ni tako znamenito kot barsko, pa ima vendar velik ugled. V starih časih so Bujani na ta dan vselej priredili ples in rajanje na prostem in so se postavili, da smo jih vsi tujci s strahom gledali.

V tistih oddaljenih dnevih, ko so Bujani še nosili klobuke, je bilo njihovo življenje morda še bolj siromašno kot je danes nas vseh, ki trpimo na povojnih komplikacijah. Klobuki so bili takrat dragoceni izdelki in ni jih nikoli bilo na pretek. Celo «smolenci», ki so bili najcenejši, so veljali po kroni vsak. Zameten klobuk je pa bil že razkošje, ki si ga je mogel privoščiti le največji gruntar ali pa kak konjski mešetar. Bilo je takrat pomanjkanje kron in zato tudi pomanjkanje klobukov. To sijajno pokrivalo je moralo pri poedincu trajati leta in leta in ga je šele tedaj zavrgel, ko ni bilo na njem več krajcev in ko so se lasje prebijali skozi po vsej njegovi površini. Nihče ni hkrati premogel dveh klobukov, eden edini je moral slučiti v petek in v svetek. Toda Bujani bi radi imeli vsaj za opasilo take klobuke, kakršne utegne nositi sam Borsalino ali kak drugi klobučji kralj. In znali so si pomagati.

Imeli so na spodnjem koncu vasi kalužo, v katero se je stekala gnojnica iz vseh vaških hlevov. Na predvečer opasila so prišli h kaluži vsi moški Bujani. Vsak je vtaknil v svoj klobuk kamen in potopil oboje v kalno vodo. Zakaj? Klobuki imajo, veste, to posebno lastnost, da so v suhem stanju zelo puntarski, v mokrem se pa pohlevno pokorijo vsem znanim zakonom plastike. Na dan opasila zarana pridejo Bujani h kaluži z grabljami in brozgajo po vodi ter iščejo svoja pokrivala. Ko vsak svoje srečno najde, tolče z njim nekaj časa ob bližnji zid, potem se vsede na ledino in vestno gnete mokro stvar, da dobi čim najlepšo obliko. Niso namreč okusi vseh enaki. Nekateri so zaljubljeni v formo «a la Oberdan» s skodelico na vrhu, drugim bolj ugaja oblika zabuhle žemlje, tretji vihajo krajce v najrazličnejše smeri in viže in ustvarjajo oblike od Napoleonovih čak do laških alpincev. Iz gnojnice potegnjeni klobuki imajo tudi sijajno barvo zrele čokolade z vanilijo in ne kažejo več pegastega legarja kot dotlej. Dan ali dva po opasilu klobuki znova zapeljejo na stari tir in so znova tako poklampani kot so pred meseci bili. To dokazuje, da je težko odpraviti zastarane strasti.

V zadnjem desetletju so se pa Bujani povsem odpovedali klobukom in so udarniško zasuli tisto kalužo. Od takrat se o tem nič več ne pogovarjamo.

Od Buj gre steza čez Čepenski vrh, kjer stoji cerkvica svete Trojice. Tu je bil doma Martin Krpan, če smemo verjeti Levstiku, ki pa najbrž ni bil tako resnicoljuben kot jaz. Na drugi strani vrha, proti severovzhodu, čepi v strmini vasica Čepno in izpostavlja svoja junaška prsa najhujšim udarcem burje. V vsej vasi ni toliko ravnine, da bi mogli na njej trije frkolini za'grati slepo miš. Pa le ljubijo domačini svojo vasico in je ne zabijo nikoli. Naj bo Čepljan kjerkoli na svetu, zmeraj vzdihuje: «Oh, zlati moj Čajpnic!»

Od Čepna proti vzhodu se odpre hudo obrekovana Košanska dolina. Izza prve svetovne vojne je bila ta Lahom neprestano trn v peti, če ne v šesti. Košanci so se tako naučili bivati v laških zaporih, da bi morali zdaj dobivati od njih dostojno pokojnino. Lahi, polni idealizma, so včasih v Košano prinesli odkod dolg obeljen macesen, pritrdili na tanjši konec slavni belordeče-zeleni prapor ter ga slovesno postavili pokonci. S svetimi občutki so stegali roke in vpili «Evviva!» Košanci so stali v bližini in bili globoko ginjeni. Drugi dan so Lahi našli macesen in junaški prapor na plavalnem tečaju v bližnji luži in se čudili, kako se je neki mogel preseliti tja. Skrvnostno uganko so poskušali rešiti s tem, da so pozaprli polovico Košancev, ki so nato prepevali v zaporu kakor razposajeni kanerčki.

Potem so Lahi postavili v Košani lep kamenit spomenik, ki je molče trobental, da je fašistovska vera edina zveličavna. Ta spomenik, ga očuvajo vremenskih zgod, so Košanci ve... prepleskali z brezovo me... ki so jo prej, da bo mehka, nekam namočili. Zopet je šli Košanci na počitnice. Ta spomenik je vzdržal dobr... let, zdaj ga pa ni več vidi... tam. Morda so ga Košanci premestili kam na mrhovi... šče.

V Košanski dolini je ka... kega pol ducata vasi. Najbolj čvrsta in najbolj po... nosna od vseh je Nova Sušica. Tukaj so kmetje v celem postojnskem okraju najbolj napredni in se tega zavedajo. Fantje, izborni pevci, so ponositi, kakor da bi bili vsi starejši vodniki, dekleta so pa tako «štolce», da se bogu smili. Mnogokrat sem šel tam skozi, pa nikoli se ni nobena ozrla vame, kar je zelo grdo in žalostno.

Konjiček, ki je nemotoma poskakoval po Košanski dolini, je končno obstal na Kalu. To je tostran Šentpetra največja vas in najbolj zgodovinska tudi. Tu je bil doma sveti Peter.

(Nadaljevanje sledi)

Glavni urednik BRANKO BABIČ — Odg. urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon štev. 93-802 in 94 638 — Poštni predal 502 — UPRAVA ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska št. 73-38 — OGLASI: od 8.30 12 in od 15 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm. širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11 32 Koper, Ul. Battisti 301a-I Tel. 70

NAROČNINA: Cona A mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: izvod 10, mesečno 210 din. — Poštni tekoči račun za STO ZVU. Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Tyrševa 34 tel. 30-09 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska DZOZ TRST.